

ÄNNU BÄTTRE TJÄNSTEPENSION

RESULTATET AV 2023 ÅRS UPPHANDLING AV TRADITIONELL
FÖRSÄKRING OCH FONDFÖRSÄKRING FÖR TJÄNSTEPENSIONEN ITP

INNEHÅLL

RESULTATET AV UPPHANDLINGEN I KORTHET	4
UTGÅNGSPUNKTER FÖR ITP-UPPHANDLINGEN 2023.....	6
UTVÄRDERINGS- OCH ANALYSMETOD.....	10
HUR RESULTATET PRESENTERAS I DENNA RAPPORT	14
RESULTAT: UPPHANDLING AV TRADITIONELL FÖRSÄKRING	17
RESULTAT: UPPHANDLING AV FONDFÖRSÄKRING.....	32
BILAGA 1: TRADITIONELL FÖRSÄKRING: PLACERINGSRISKEN I UTVALDA PRODUKTER.....	49
BILAGA 2: FONDFÖRSÄKRING: FÖRSÄKRINGSGIVARNAS ENTRÉLÖSNINGAR	55
BILAGA 3: FONDFÖRSÄKRING: FONDUTBUD PER FÖRSÄKRINGSGIVARE.....	66

ÄNNU BÄTTRE TJÄNSTEPENSION TILL ITP-TJÄNSTEMÄNNEN

Collectum har på uppdrag av Svenskt Näringsliv och PTK genomfört en ny upphandling av försäkringsprodukter för tjänstepensionen ITP som är valbara under perioden 1 oktober 2023 till 30 september 2028. I den här rapporten presenterar vi resultatet av upphandlingen för såväl traditionell försäkring som fondförsäkring och ger en beskrivning av hur vi har gått till väga.

Våra upphandlingar har genom åren satt en standard för tjänstepensionsprodukter och bidragit till att de produkter som erbjuds löpande förbättras. Och framför allt, ger tjänstemännen inom ITP-planen bästa möjliga förutsättningar för en hög livslång tjänstepension. Den som vill göra egna val ska ha tillgång till ett noga utvalt utbud särskilt anpassat för dem som ska omfattas av det. De produkter som vi har valt ut är noggrant genomlysta och har prövats i flera tusen tänkbara framtida marknads-scenarier.

Inom traditionell försäkring valdes fem försäkringsgivare: Alecta, AMF, Folksam, Nordea och SPP. Dessa finansiellt stabila försäkringsgivare erbjuder produkter med hög avkastningspotential, konkurrenskraftiga garantier och stabila pensionsutbetalningar till låga avgifter.

Inom fondförsäkring valdes fem försäkringsgivare: Handelsbanken, Länsförsäkringar, Nordea, SPP och Swedbank. Dessa erbjuder tillsammans 119 aktiefonder, blandfonder och räntefonder. Den genomsnittliga avgiften för fonderna i fondutbudet för de upphandlade fondförsäkringarna är nu 0,21 procent, vilket kan jämföras med 0,30 i upphandlingen 2018. För de erbjudna entrélösningarna är avgifterna ännu lägre, avgiften är 0,11 procent när den är som högst.

Flertalet avgifter har sänkts i äldre befintliga fondförsäkringsprodukter i denna upphandling. Det gör att ITP-tjänstemännen i stor utsträckning får lägre avgifter även om de ligger kvar i tidigare valda produkter.

Från en redan låg nivå har avgifterna alltså sänkts ännu en gång på både traditionell försäkring och fondförsäkring. När det gäller fondförsäkring kostar samma fonder på den öppna marknaden nu i genomsnitt nästan fyra gånger så mycket jämfört med det upphandlade utbudet.

Collectums arbete med upphandling har successivt utvecklats. Vi har kunnat dra lärdom av tidigare upphandlingsomgångar och förfinat den modell vi använder. Det är av stor vikt att våra jämförelser av de olika erbjudandena blir så rättvisa som möjligt så att vi väljer rätt utbud. De utvalda försäkringsprodukterna måste passa ITP-tjänstemännen, som ska leva av den pension som tjänas in.

Den utvärdering vi gjort denna gång har varit den mest ambitiösa av alla hittills genomförda upphandlingar. Att vara en av de försäkringsgivare som slutligen valdes ut att erbjuda försäkringsprodukter i Collectums upphandling kan med rätta ses som en kvalitetsstämpel.

*Gunnar Ölundh, vd på Collectum
Stockholm i juni 2023*

RESULTATET AV UPPHANDLINGEN I KORTHET

De försäkringsgivare som offererade försäkringsprodukter och valdes ut i Collectums upphandling är valbara för att förvalta tjänstepensionen ITP under perioden 1 oktober 2023 till 30 september 2028. Upphandlingen omfattar de valbara delarna ITP 1 och ITPK.

TRADITIONELL FÖRSÄKRING

I upphandlingen valdes fem försäkringsgivare ut inom traditionell försäkring: Alecta, AMF, Folksam, Nordea och SPP. Alecta valdes även ut som förvalsalternativ.

Vid upphandlingen har försäkringsgivarnas historiska avkastningsresultat och de erbjudna produkternas förmågor att leverera konkurrenskraftiga pensioner under alternativa finansiella förutsättningar utvärderats.

HÄR ÄR NÅGRA NYCKELRESULTAT:

- Försäkringsavgifterna sjunker, de utvalda produkternas genomsnittliga försäkringsavgift är cirka 0,09 procent.
- Transparensen och jämförbarheten kring de totala kostnaderna för kapitalförvaltning ökar.
- Den genomsnittliga placeringsrisken bland utvalda produkter höjs samtidigt som en ökad tillgångsdiversifiering ger en hög förväntad riskjusterad avkastning.
- De utvalda produkterna har åldersanpassad placeringsrisk, vilket beräknas höja pensionerna för de som börjar arbeta i yngre åldrar och har tjänstepension ITP.
- Placeringsrisken i de utvalda produkterna sänks inför och under utbetalningsfasen, men blir aldrig låg. Produkterna behåller en god avkastningsförmåga under den långa tidsperiod som en livslång utbetalning normalt utgör och har mekanismer för att i olika omfattning stabilisera pensionsutbetalningarnas storlek.

- De utvalda produkterna förskotterar framtida avkastning vilket innebär att pensionen blir hög redan från 66 år. Pensionerna förväntas också kunna öka i takt med inflationen eller mer.
- Alla utvalda produkter ger ett högre garanterat belopp än det obligatoriska kravet och ger möjlighet till förstärkning av det garanterade beloppet om avkastningen blir relativt god. Garantikonstruktionerna beräknas bidra till en högre pension i en rimlig andel finansiella marknadsscenarier.
- Alecta rankades högst inom både värderingsområde historisk avkastning och värderingsområde produkt.

Sammanfattningsvis visar resultaten att det valbara utbudet kommer att ge möjlighet till ännu högre pensioner till mycket konkurrenskraftiga priser. De visar också att Alecta har levererat på sitt uppdrag som förvalsalternativ och ytterligare förbättrar sitt erbjudande till de ITP-tjänstemän som inte gör ett eget val.

Resultaten kommer att beskrivas mer i detalj i de avsnitt som följer.

FONDFÖRSÄKRING

I upphandlingen valdes fem försäkringsgivare ut inom fondförsäkring: Handelsbanken, Länsförsäkringar, Nordea, SPP och Swedbank.

HÄR ÄR NÅGRA NYCKELRESULTAT:

- Den genomsnittliga avgiften för entrelösningarna är 0,11 procent. Det kan jämföras med 0,14 procent vid upphandlingen 2018 och 0,23 procent vid upphandlingen 2013.
- Den genomsnittliga avgiften för försäkringsgivarnas valbara fonder är nu 0,21 procent. Det kan jämföras med 0,30 procent vid upphandlingen 2018 och 0,39 procent vid upphandlingen 2013.
- Avgifterna för exakt samma fonder på den öppna marknaden är i genomsnitt 0,83 procent, alltså nästan fyra gånger så höga jämfört med de upphandlade avgifterna.
- Antal fonder totalt i fondutbuden för de fem försäkringsgivarna har ökat med 56 procent i jämförelse med upphandlingen 2018, från 76 till 119 fonder.
- I äldre utbud av fondförsäkring har många fondavgifter sänkts och flertalet försäkringsgivare har även tagit bort sina försäkringsavgifter.

Resultaten kommer att beskrivas mer i detalj i de avsnitt som följer.

TJÄNSTEPENSIONEN ITP

Tjänstepensionen ITP har kommit till genom ett avtal mellan Svenskt Näringsliv och PTk. På uppdrag av dem upphandlar Collectum, som drivs utan eget vinstsyfte, de försäkringsgivare som får förvalta tjänstepensionen ITP och ställer krav på låga avgifter och hög historisk avkastning.

Det är hos Collectum tjänstemännen väljer vem som får förvalta deras tjänstepension. Collectum administrerar ITP-tjänstemännens val och skickar ut ett värdebesked varje år. Collectum beräknar också storleken på premien och fakturerar arbetsgivarna, och förmedlar sedan vidare de inbetalda tjänstepensionspremierna till försäkringsgivarna. Collectum tar ut en administrationsavgift på den inbetalda premien på 0,81 procent (maximalt 450 kronor per år inom ITP 1).

Under 2022 förmedlade Collectum 60 miljarder kronor i premier mellan 37 000 företag och cirka tio försäkringsgivare. Detta är femte gången som Collectum genomför upphandling av tjänstepensionsförvaltare.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR ITP-UPPHANDLINGEN 2023

Collectum genomför upphandlingar av tjänstepensionsförvaltare på uppdrag av Svenskt Näringsliv och PTK. Den första ITP-upphandlingen ägde rum 2007, och sedan dess har ytterligare upphandlingar genomförts 2010, 2013, 2018 och nu senast 2023. Upphandlingarna har omfattat både traditionell försäkring och fondförsäkring.

Det är ITP-nämnden som fattar beslut om såväl utgångspunkter för upphandlingen som urval av försäkringsgivare och försäkringsprodukter. Deras uppgift är att tolka och tillämpa ITP-planen, och nämnden är sammansatt av representanter från Svenskt Näringsliv och PTK.

Upphandlingarna syftar till att stimulera branschen att förbättra sina erbjudanden, tänka nytt och löpande effektivisera sina verksamheter. Målsättningen är att ITP-tjänstemännen alltid ska ha tillgång till de bästa pensionsprodukterna på marknaden till lägsta möjliga pris.

UPPDRAGET

Uppdraget har varit att skapa bästa möjliga förutsättningar för att arbetsgivarnas pensionsavsättningar till ITP-tjänstemännen resulterar i så hög livslång tjänstepension som möjligt. Till 2023 års upphandling var uppdraget dessutom att förbättra villkoren i tidigare fondförsäkringsprodukter inom ITP. Det omfattade även att skapa en större bredd av valbara fonder i det upphandlade utbudet i jämförelse med upphandlingen 2018.

Här är några av de villkor som Collectum har haft att förhålla sig till:

- Offertunderlag och utvärdering ska fokusera på vad som ska uppnås och inte hur det ska uppnås.
- Utvärderingen ska enbart baseras på kvantitativa mått och jämförelser.
- Urvalet, liksom val av förvalsalternativ, ska enbart baseras på ranking av offerternas sammanvägda resultat.
- Minst tre och högst fem av de högst rankade försäkringsgivarna inom traditionell försäkring respektive fondförsäkring ska erbjudas att teckna avtal med Collectum.
- Samma utvärderingsmetod som användes 2018 ska tillämpas, men uppdateras och förfinas för att avspegla lärdomar från den förra upphandlingen och de aktuella förutsättningarna.
- Alla utvärderingsområden och deras vikter ska fastställas av ITP-nämnden innan offerterna inkommer.

FINANSIELLA MARKNADSFÖRUTSÄTTNINGAR

För att utvärdera de traditionella försäkringsprodukterna liksom fondförsäkringsprodukternas entré-lösningar beräknas produkternas resultat för en stor mängd olika finansiella marknader.

De framtida finansiella marknadsscenarierna baseras på antaganden om avkastning, volatilitet och korrelation för 19 finansiella parametrar. Maximalt sex av dem utgör olika tillgångsklasser. Samtliga sex tillämpas för traditionell försäkring och fem tillämpas för fondförsäkring. Tillgångsklassen statsobligationer tillämpas för både traditionell försäkring och fondförsäkring. Exempel på andra finansiella parametrar är inflation och utvecklingen av inkomstbasbeloppet.

De finansiella omvärldsförutsättningar som gällde vid upphandlingen 2018 har förändrats av bland annat coronapandemin och kriget i Ukraina. Collectum har uppdaterat de tillämpade finansiella antagandena och använt sig av samma princip och metod som när motsvarande antaganden togs fram 2018.

Metoden innebär att antaganden på medellång sikt (10–15 år) för de olika tillgångsklasserna baseras på historisk avkastning i utvalda index och ett flertal kapitalmarknadsprognoser som presenterades under hösten 2022 av etablerade finansiella institut (så kallade ”Capital Market Assumptions”). Antaganden på lång sikt baseras på etablerad finansiell teori. Collectum har använt sig av flera externa experter som gjort egna bedömningar av valda antagandens rimlighet och relevans. Den senaste bedömningen gjordes så sent som i februari 2023.

HÅLLBARHET

I upphandlingen ställdes inga specifika hållbarhetskrav på de offererade försäkringsprodukterna. Saken hade dock noga övervägts och Collectum har med hjälp av extern expertis gjort en genomlysning av såväl befintliga som kommande regelverk på området.

De försäkringsgivare som offererade traditionell försäkring hade ett antal frågor att besvara för att Collectum skulle få en bild av hur respektive offertgivare arbetar med hållbarhetsfrågor ur ett miljö-, samhälls- och styrningsperspektiv.

Försäkringsgivarna fick svara på om offererad produkt uppfyller kraven för att vara en så kallad artikel 8-produkt (SFDR), med innebörden att den främjar miljö, klimat och/eller social hållbarhet, samt vilka metoder och indikatorer som i så fall tillämpas vid utvärdering.

Alla offertgivare för traditionell försäkring har svarat att deras offererade produkt kategoriseras som en artikel 8-produkt. De kan i varierande grad beskriva vilka metoder och indikatorer som används eftersom de regelverk de har att förhålla sig till nyligen trätt i kraft och att arbete med frågorna pågår.

Frågor har ställts till offertgivarna för traditionell försäkring om hur stor andel av deras offererade försäkringsprodukter som inrymmer hållbara investeringar och hur stor andel som enligt taxonomin utgör hållbara investeringar.

Eftersom de aktuella regelverken började gälla i januari 2023 har det varit svårt för försäkringsgivarna att ange specifikationer på dessa punkter. Inte heller de bolag som försäkringsgivarna investerar i har i nuläget något klart svar på vad som är att betrakta som hållbart enligt taxonomin. Det betyder att de frågor vi ställt i praktiken är något för tidigt väckta och att Collectum tillsammans med ITP-nämnden behöver följa upp dessa frågor löpande med försäkringsgivarna. Rapporteringen till Collectum kan behöva ses över då regelverken på området utvecklas.

En fråga har också ställts om offertgivarna för traditionell försäkring tar hänsyn till negativa konsekvenser av investeringsbeslut för olika hållbarhetsfaktorer (PAI-indikatorer) för offererad produkt. Här har alla offertgivare gett jakande svar och även beskrivit hur de går till väga och vilka indikatorer som används.

För fondförsäkring har vi tagit in uppgifter om hur offererade fonder är klassade enligt SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) vilket också redovisas i förteckningen över fondutbudet för respektive fondförsäkringsgivare i bilaga 3.

Nedan följer en sammanfattning av hållbarhet i fondutbud enligt SFDR-klassning i antal och andel.

TABELL 1 HÅLLBARHETSKLASSIFICERING AV FONDER ENLIGT SFDR

Försäkringsgivare	SFDR 8	SFDR 9	Övriga/saknar
Handelsbanken	28 (85 %)	4 (12 %)	1 (3 %)
Länsförsäkringar	12 (80 %)	3 (20 %)	0 (0 %)
Nordea	15 (88 %)	1 (6 %)	1 (6 %)
SPP	26 (84 %)	3 (10 %)	2 (6 %)
Swedbank	23 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)

Det kan konstateras att ambitionerna hos försäkringsgivarna är mycket starka. Det kan tilläggas att Handelsbankens entrélösning är Svanenmärkt. Utbudet av hållbara alternativ ger ITP-tjänstemännen möjligheter att få sina preferenser tillgodosedda när de gör sina val.

UTVÄRDERINGS- OCH ANALYSMETOD

Utvärderingsmetoden för upphandling 2023 bygger på de metoder som har arbetats fram sedan upphandlingen 2010 (fondförsäkring) respektive 2018 (traditionell försäkring). Processen för urval har som vid tidigare upphandlingar varit bestämd på förhand. Helt centralt för upphandlingens värde är Collectums detaljerade förståelse för offerterna och att jämförbarhet och korrekthet finns i de rapporterade historiska resultaten. Den avstämningen har tagit väsentlig tid i anspråk.

Under hela upphandlingsprocessen har Collectum haft löpande möten med, och hög transparens gentemot, ITP-nämnden. Inför varje möte har ITP-nämnden fått skriftliga underlag för de delbeslut och eventuella frågor som funnits.

MÅLGRUPPSANALYS

Innan offertunderlagen skickades ut genomförde Collectum en omfattande analys av alternativa lönekarriärer inom ITP, det vill säga av målgruppen för upphandlingen. Analysen gjordes i samarbete med statistiker på Unionen, Ledarna och Sveriges Ingenjörer. Resultatet blev ett större urval av representanter för ITP-tjänstemännen än vid tidigare upphandlingar. Vi har kallat detta urval för olika typpersoner, som under upphandling 2023 har varit sju till antalet.

Från typpersonernas lönekarriärer beräknas premieinbetalningarnas storlek (viss slumpvis variation finns i beräkningarna). Alla offererade produkter har utvärderats utifrån samma premieinbetalningar och typpersoner, och detta har tillämpats både för traditionell försäkring och för entrélösningarna inom fondförsäkring.

Offerten rankades separat för varje typperson. ITP-nämnden hade beslutat att typpersonernas olika resultat skulle väga lika mycket för offertens slutresultat.

De olika typpersonerna beskrivs översiktligt på nästa sida. Alla belopp redovisas i miljoner kronor.

TABELL 2   **TYPPERSONER SOM REPRESENTERAT MÅLGRUPPEN FÖR ITP-UPPHANDLING 2023**

Parameter	Typperson						
	1	2	3	4	5	6	7
Ålder vid inträde/ återinträde i ITP	25 år	25 år	33 år	27 år	40 år	33/52 år	50 år
Antal anställningsår, ITP	41 år	21 år	33 år	23 år	20 år	21 år	16 år
Pensioneringsålder	66 år	66 år	66 år	66 år	66 år	66 år	66 år
Utbetalningstid	Livslång	Livslång	Livslång	Livslång	Livslång	Livslång	Livslång
Totalt överförda premier, MSEK*	1,0	0,8	1,5	2,1	1,6	1,1	2,7
Referensnivå summa pensions- utbetalningar, MSEK*	2,0	1,5	3,3	3,4	4,3	2,5	3,5

* 2023 års penningvärde, median

Typperson 1 motsvarar en typisk redovisningsekonom inom ITP, typperson 4 en typisk civilingenjör och typperson 5 en typisk mellanchefer. Typperson 6 antas ha haft en tidigare anställning inom ITP, återinträder till ITP vid 52 års ålder och utför då en flytt av tidigare intjänat kapital till de erbjudna produkterna.

Längst ner i tabellen ovan redovisas vilken referensnivå som i huvudsak tillämpats för respektive typperson vid poängberäkning. Nivån motsvarar summan av reala pensionsutbetalningar där varje års utbetalning getts en vikt som minskar med den försäkrades stigande ålder. Det redovisade värdet utgör referensnivåns medianvärde i samtliga finansiella scenarier och redovisas i 2023 års penningvärde.

UTVÄRDERINGSMODELLEN

Utvärderingsmodellen för både traditionell försäkring och fondförsäkring bygger på att ITP-nämnden på förhand beslutat om olika utvärderingsområden och gett dem en bestämd vikt. De viktade delresultaten aggregeras till ett slutresultat för respektive typperson och vidare till respektive offert. Utvärderingsmodellen resulterar i en rankingslista, vilken utgjort den enda grunden för urvalet.

Värderingen av de traditionella försäkringsprodukterna samt entrélösningarnas konstruktioner utgår båda från en beräknad referensnivå. Anpassningar för skillnader i tillämpade tillgångsklasser och möjlighet till garanti har dock gjorts.

VAD MENAR VI MED "REFERENSNIVÅ"?

Värderingsmodellen bygger på att det beräknas en referensnivå som sätter nivån för vad en hög pension bedöms vara utifrån förutsättningarna. Referensnivån tillämpas också för att undvika indirekt viktning mellan utvärderingsområden, så att de vikter som ITP-nämnden beslutat om blir korrekt representerade.

Referensnivån för både traditionell försäkring och entrélösningarna bygger på en förenklad tillgångsklassificering av den samlade kapitalallokeringen hos de sju försäkringsgivare som lämnat offert inom traditionell försäkring. Dessa försäkringsgivare utgör även majoriteten av premiebestämd traditionell tjänstepension på den svenska marknaden.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID JÄMFÖRELSE AV OFFERTER

Under upphandlingsprocessen har den beräkningsmodell som utvecklades under upphandling 2018 för att kunna mäta och kvantifiera "hög" pension anpassats till denna upphandlings offerter, samt förfinats och vidareutvecklats tekniskt. Beräkningsmodellen tillämpas i utvärderingen av de traditionella försäkringsprodukterna och av entrélösningarna inom fondförsäkring.

Baserat på antaganden om bland annat framtida avkastning i ett antal tillgångsklasser har de erbjudna traditionella produkternas och entrélösningarnas förmåga att leverera höga pensioner kunnat testats i 4 000 olika finansiella scenarier. För varje scenario har ett stort antal delresultat beräknats. Utifrån olika statistiska mått har sedan den relativa förmågan att leverera en konkurrenskraftig pension poängsatts.

Exempel på vidareutveckling av beräkningsmodellen:

- Anpassningar till nya funktioner i erbjudna produkter.
- Ökat antal maximala tillgångsklasser, från 4 till 6, vilket tillsammans med 13 andra finansiella parametrar ställt nya krav på exempelvis korrelationsmatrisen.
- ITP-tjänstemännens lönekarriärer representeras av fler egenskaper, exempelvis olika långa uppehåll från ITP.
- Produkt- och tillgångsklassberoende rebalanseringsprocesser för traditionell försäkring.
- Förbättrad simulering av framtida diskonteringsräntekurvor för solvensberäkning.
- Möjlighet att ersätta delar av simulerade avkastningsserier med försäkringsgivarnas unika avkastningshistorik.

POÄNGSÄTTNINGSMETOD FÖR TRADITIONELL FÖRSÄKRING

Som en följd av att målgruppen representeras av ett större antal lönekarriärer har poängberäkningsmetoden förändrats och vidareutvecklats. Poängsättningen har även automatiserats, vilket gett ökade möjligheter att testa resultatens känslighet för exempelvis variationer av tolkningar av produkternas regelverk och val av finansiella antaganden.

Poängsättningsmetoden baseras liksom 2018 på produkternas delresultat i olika finansiella marknader i jämförelse med en referensnivå. Produkternas mervärde (eller undervärde) ställs i denna upphandling i förhållande till summan utbetald pension i samma scenario, vilket ger delresultatets (exempelvis kapitalvärdet vid 55 år) procentuella bidrag till en högre pension.

Efter att ha genomfört ett stort antal känslighetstester kan Collectum dra slutsatsen att det slutgiltiga rankingsresultatet är robust.

POÄNGSÄTTNINGSMETOD FÖR FONDFÖRSÄKRING

Metodiken som används för poängsättning vid utvärdering av fondförsäkring är i huvudsak densamma som använts sedan 2010. Det innebär att den är väl beprövad och pålitlig.

Poängsättningsmetoden för entrélösningarnas konstruktioner har i denna upphandling utgått från en poängsättning som motsvarar den som tillämpas för traditionell försäkring.

Poängsättningen av fonderna bygger på en jämförelse med motsvarande fonder på den öppna marknaden. Efter tillämpning av de vikter som ITP-nämnden i förväg beslutat om har offerterna rangordnats.

HUR RESULTATET PRESENTERAS I DENNA RAPPORT

Presentationen av resultaten inom ramen för denna rapport utgår från utvärderingsmodellens olika utvärderingsområden. Skillnader mellan resultat som beror på skillnader mellan lönekarriärer inom ITP illustreras med hjälp av två av målgruppens typpersoner.

EXEMPEL PÅ TYPPERSONER

Resultaten för de olika typförsäkrade skiljer sig åt så pass att ett medelvärde av typpersonernas resultat skulle vara mindre intressant att presentera. I denna rapport har vi därför valt ut två typpersoner med hjälp av vilka vi illustrerar skillnaderna i resultat för de olika lönekarriärerna inom ITP.

TYPPERSON 1.

REDOVISNINGSEKONOMEN

- Arbetar inom ITP under hela sin yrkeskarriär och får en väsentlig andel pensionsavsättningar också när pensionen närmar sig.
- Har en lönekarriär utifrån en något lägre utbildningsnivå.

TYPPERSON 4.

CIVILINGENJÖREN

- Arbetar inom ITP under en relativt stor del av sin yrkeskarriär men enbart i åldrar när det är relativt långt kvar till pension.
- Har en snabb lönekarriär utifrån en hög utbildningsnivå. Har en lön över 7,5 inkomstbasbelopp bara några år efter inträdet i ITP.

När det gäller utvärderingen av fondförsäkring är dessa typpersoner enbart relevanta för entrélösningarna.

PENSIONSSPARANDETS TRE FASER

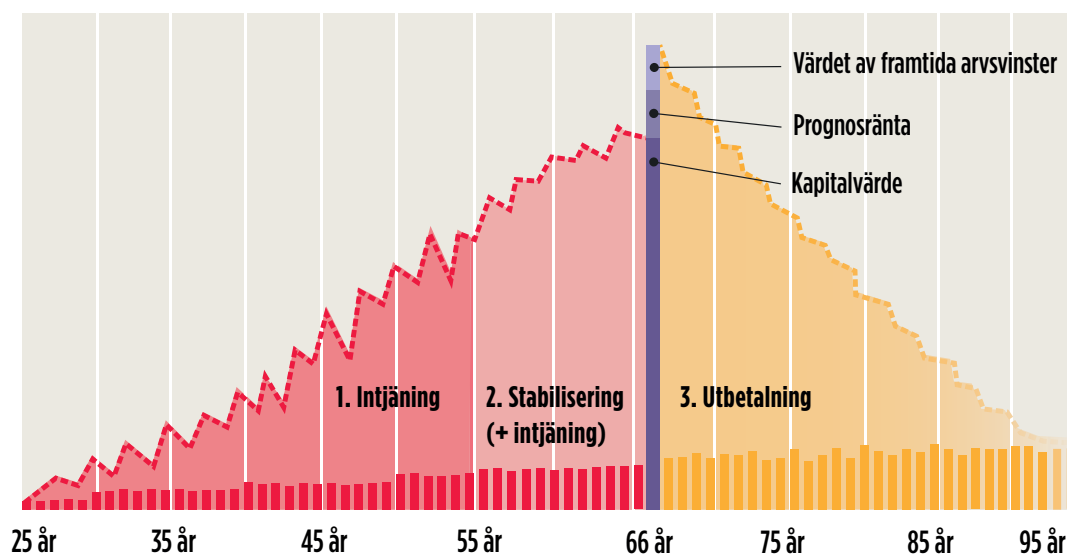
De erbjudna traditionella produkterna och entrélösningarna har utvärderats i olika faser av den totala försäkringstiden. Varje fas har värderats enskilt, men det upparbetade kapitalvärdet från en fas följer med till nästa fas.

Traditionell försäkring har utvärderats för alla faserna eftersom det finns väsentliga skillnader mellan produkternas konstruktioner i alla tre.

Inom fondförsäkring är det resultatet av entrélösningarnas konstruktioner som har utvärderats, och enbart under stabiliserings- och utbetalningsfasen. Det är nämligen ett obligatoriskt krav att en entrélösning ska placera pensionskapitalet i 100 procent aktier under intjänandefasen.

- **Intjänandefasen.** Under den inledande fasen av försäkringsperioden har utvärderingens fokus varit att jämföra produkternas förmåga att ge hög avkastning.
- **Stabiliseringsfasen.** I perioden som direkt föregår pensioneringstidpunkten har, förutom avkastningsförmåga, även produkternas förmåga att exempelvis begränsa risken för större kapitalförluster utvärderats.
- **Utbetalningsfasen.** Under utbetalningstiden utvärderas totalt utbetald pension samtidigt som olika typer av riskmått också utvärderas, exempelvis pensionsbeloppens stabilitet.

PENSIONSSPARANDETS TRE FASER

1. Intjäning. Pensionskapitalet växer genom arbetsgivarens pensionsavsättningar (de röda staplarna), särskilt om lönen går över 7,5 inkomstbasbelopp, och med möjligheten till en högre avkastning.

2. Stabilisering (+ intjäning). Pensionen närmar sig och pensionskapitalets storlek gör att olika former av risker måste hanteras parallellt med att kapitalet ska ha möjlighet att fortsätta växa.

3. Utbetalning. Försäkringsmekanismer får en större betydelse för hur mycket och vid vilken ålder som pensionen betalas ut. Det gäller särskilt livslång utbetalning.

Utvärderingen baserades på olika mätvärden i de tre faserna och resultaten kommer därför att presenteras på motsvarande sätt i de avsnitt som följer.

RESULTAT: UPPHANDLING AV TRADITIONELL FÖRSÄKRING

Sju försäkringsgivare lämnade offert i upphandlingen av traditionell försäkring. Både försäkringsgivarens historiska avkastningsresultat och den erbjudna produktens förväntade bidrag till en högre pension har varit avgörande för offertens rankning.

De utvalda produkterna förvaltas av finansiellt stabila försäkringsgivare. ITP-tjänstemännen erbjuds de utvalda produkterna till kraftigt rabatterade avgifter vilket gör att det valbara utbudet högst sannolikt kommer att ha tjänstepensionsmarknadens lägsta avgifter.

Samtliga utvalda produkter förvaltar den yngre tjänstemannens pensionskapital med högre placeringsrisk än den äldres. Den höga placeringsrisken under intjänandefasen sänks i olika omfattning när pensioneringen närmar sig, för att under utbetalningsfasen i princip förvaltas på samma sätt för alla åldrar och med medelhög risk. Utvärderingen visar att den placeringsprofilen förväntas leda till högre pensioner än en medelhög placeringsrisk under hela försäkringstiden.

Trots att alla de utvalda produkterna har en livscykelanpassad placeringsrisk finns relativt stora skillnader mellan dem. Exempelvis i hur individualiserad placeringsrisken är, produkternas fördelning och diversifiering mellan olika tillgångsklasser samt val av utbetalningsparametrar.

De förbättrade garantierna beräknas komma till nytta i vissa finansiella scenarier, vilket bidrar till högre pensioner utan att i någon större omfattning riskera att påverka den avkastning som fördelas till det övriga försäkringsbeståndet.

De utvalda produkterna förväntas betala ut en ansenlig del av pensionskapitalet i åldrar då det är troligt att ITP-tjänstemannen får ut pensionskapitalet som ålderspension. Det kommer också finnas möjlighet att välja produkter med olika mekanismer för att mer eller mindre kraftigt begränsa hur mycket utbetalningarna kan variera under utbetalningsfasen.

Collectum bedömer att det finns en god variation mellan de utvalda produkternas olika placeringsstrategier, garantikonstruktioner och återbäringsmetoder. Ingen av de utvalda produkterna skulle vara ett direkt dåligt val för någon ITP-tjänsteman. Urvalet kommer att ge den som önskar möjlighet att utifrån sin individuella livssituation aktivt välja den produkt som bedöms ha bäst balans mellan exempelvis placeringsrisk och en minsta garanterad utbetalning. Samtidigt har förvalsalternativet, enligt vald utvärderingsmetod, beräknats kunna ge högst pension till samtliga typpersoner och därigenom till majoriteten av ITP-tjänstemännen.

Sammanfattningsvis ger upphandlingen möjlighet för ITP-tjänstemännen att välja mellan fem högkvalitativa traditionella försäkringsprodukter till kraftigt rabatterade avgifter och, trots ett brett spektrum av tillgångar, en låg kostnad för kapitalförvaltningen.

På följande sidor går vi igenom de upphandlade försäkringsgivarnas historiska avkastningsresultat och värdet för ITP-tjänstemännen av de låga avgifterna respektive den minsta garanterade utbetalningen. Vi går även igenom försäkringsprodukterna utifrån vilket värde de beräknas ge ITP-tjänstemännen under försäkringstidens olika faser.

UTVÄRDERING AV FÖRSÄKRINGSGIVARNA

Besluten som bolagsledningen tar kan få en direkt påverkan på försäkringsgivarens solvens, placeringsriskmöjligheter och beståndsutveckling. Det påverkar i sin tur försäkringsgivarens totalavkastning och möjlighet till produktutveckling.

Kapitalförvaltarnas taktiska beslut påverkar den avkastning som kan fördelas till pensionsförsäkringarna. Det är dock produktens målallokering och placeringspolicy som förväntas ha mest långsiktig påverkan på den fördelade avkastningens storlek.

Det är viktigt att notera att både ledningsgrupper och förvaltarteam kommer att bytas ut över tid eftersom pensionsförsäkring är en lång process och ett långsiktigt åtagande för försäkringsgivaren. Att vara "bäst" under en kortare tidsperiod räcker inte. Därför utvärderas försäkringsgivarens kontinuerliga framgång över lång tid. Vi har använt historisk avkastning över de senaste 15 till 20 åren som en indikator på försäkringsgivarens framtida förmåga att förvalta pensionskapital och fatta rätt strategiska beslut för framtiden.

De historiska resultaten har naturligtvis påverkats av de finansiella förutsättningar som varit. Därmed är det viktigt att understryka att de historiska avkastningsresultaten enbart representerar en specifik typ av finansiell marknad, som högst troligen inte kommer att upprepas. Det gäller både utveckling av marknadsröntorna och avkastningen i exempelvis aktier och fastigheter.

Några av offertgivarna har inte kunnat redovisa 20 års historik för de olika tillgångsklasserna. Att inte kunna redovisa fullständig historik har varit till nackdel. Samtidigt har mer aktuell historik haft en högre vikt för jämförelserna än äldre historik.

Skillnaderna i resultat vid jämförelse av försäkringsgivarnas totalavkastning har visat sig vara större än skillnaderna vid jämförelse av kapitalförvaltarnas skicklighet inom olika tillgångsklasser. Det beror på att fördelningen mellan olika tillgångsklasser har en betydande påverkan på skillnader i avkastningsresultat över tid.

Utvärderingen baseras på en uppskattning av värdet av skillnaderna i historisk avkastning för ITP-tjänstemannen. Alecta har haft högst genomsnittlig avkastning inom utvärderingsområdet totalavkastning, följt av Skandia. Alecta har även haft den högsta genomsnittliga aktieavkastningen, följt av Folksam och Skandia. Skandia och AMF har haft bäst fastighetsavkastning, medan Skandia och Folksam har haft den högsta ränteavkastningen (riskklassen statsobligationer).

Genom att tidsvika dessa tre tillgångsklassers historiska månadsavkastning och väga samman resultaten, där aktier fått högst vikt, visade det sig att Folksams kapitalförvaltare uppnådde bäst resultat tätt följt av Alectas.

TABELL 3 AVKASTNING, ALECTA OCH ÖVRIGA UTVALDA

Avkastning, årssnitt	Alecta	Snitt övriga utvalda
Totalavkastning 20 år	6,9 %	5,1 %
Aktier 20 år	8,0%	7,0 %*
Fastigheter 20 år	9,3 %	8,9 %*
Stats- och bostadsobligationer 20 år	3,4 %	3,7 %*

* "Övriga utvalda" omfattar här enbart AMF och Folksam eftersom Nordea och SPP inte kunnat redovisa historik för hela 20-årsperioden.

UTVÄRDERING AV DE ERBJUDNA PRODUKTERNA

Produkterna parametriseras inom ramen för ITP-upphandlingens beräkningsmodell. Det möjliggör en återkommande struktur och en kvantitativ bedömning av offerternas förväntade förmåga att leverera höga pensioner under olika finansiella marknadsförutsättningar.

Parametriseringen grundas på Collectums tolkning av faktorer som målallokeringen för den erbjudna produkten, reglerna för fördelning av återbäring mellan försäkrade, de försäkringstekniska parametrarna, försäkringsvillkoren och relevanta policyer.

Under möten med offertgivarna ställdes i huvudsak frågor om hur de klassificerat tillgångarna, vilket skulle ske enligt upphandlingens definition av sex olika tillgångsklasser, om kapitalförvaltningsprocessen samt de aktuariella tillämpningarna.

Genom att utvärdera de erbjudna produkterna i 4 000 alternativa avkastningsscenarier och med hjälp av sju olika typpersoner skapas en omfattande bedömningsgrund för att uppskatta vilka pensioner varje produkt kan förväntas betala ut i framtiden.

De 4 000 avkastningsscenarierna genererar motsvarande antal delresultat för varje produkt. Exempel på delresultat inom ett scenario är pensionskapitalets värde vid olika åldrar, till exempel vid pensionering, och den totalt utbetalda pensionen. Produkternas delresultat i en given finansiell marknad jämförs alltid med en referensnivå, som beräknats för samma marknad.

Poängen baseras huvudsakligen på olika statistiska mått, som medianen och 20:e percentilen. 20:e percentilen representerar det lägsta bidrag som en produkt förväntas bidra med i åtta av tio olika finansiella marknader.

Produktens resultat har värderats dels utifrån avgiftsuttag och den garanterade utbetalningens bidrag till en högre pension, dels utifrån produktkonstruktionens bidrag till att höja pensionerna under tre olika faser av försäkringstiden. Varje fas väger olika mycket i förhållande till det slutliga resultatet, och olika statistiska mått har haft olika vikt i de olika faserna. Avgifterna har exkluderats från utvärderingen i de olika faserna för att undvika dubbelräkning.

FÖRSÄKRINGSavgIFTER OCH KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER

Låga försäkringsavgifter är, och kommer alltid att vara, en viktig del av ITP-upphandlingarnas målsättning. Avgifter har en på förhand känd påverkan på de framtida pensionerna och den långa avtalstiden gör att även mindre avgiftsskillnader kan få en signifikant påverkan på pensionen.

Försäkringsavgifterna ska täcka försäkringsgivarens administration av bland annat inbetalningar, utbetalningar av pension, information till de försäkrade, it-system och produktutveckling. Ömsesidiga försäkringsgivare måste fördela kostnaderna rättvist inom sitt bestånd och kan därför inte erbjuda en försäkringsavgift som är noll kronor. Det kan ett vinstutdelande bolag göra.

Collectum kan konstatera att upphandlingen 2023 leder till ytterligare sänkta försäkringsavgifter inom traditionell försäkring. Avgifterna bland de utvalda produkterna är i genomsnitt cirka 0,09 procent mot 0,13 procent 2018 (utan hänsyn tagen till produkter med avgiftstak). Fasta avgifter räknas normalt inte upp utan kommer att ställa krav på att de utvalda försäkringsgivarna fortsätter att effektivisera sin administration.

Kapitalförvaltningskostnaderna ökar normalt med tillgångarnas och portföljernas komplexitet samtidigt som den långa avtalstiden inom pensionsförsäkring ger stora möjligheter att placera tillgångarna mycket långsiktigt. Möjligheten till alternativa investeringar ska över tid ge högre avkastning. Den breda tillgångsfördelningen och den lägre likviditeten gör att de traditionella försäkringsgivarnas kostnader inte är rättvist jämförbara med exempelvis fondavgiften för en blandfond, även om en direkt jämförelse normalt är till den traditionella försäkringsproduktens fördel.

De kapitalförvaltningskostnader som jämförs omfattar alla kostnadstyper som har en koppling till kapitalförvaltningsprocessen. Offertunderlaget 2023 utökades med detaljerade frågeställningar kring kapitalförvaltningens alla olika kostnadstyper. Utgångspunkten var den analys som en oberoende expertgrupp genomfört för Svensk Försäkrings räkning, vilken redovisas i rapporten ”Konsumentanpassade nyckeltal” från 2015.

I upphandling 2018 redovisades enbart de kostnadstyper som ska framgå av årsredovisningen. I denna upphandling omfattas väsentligt fler kostnadstyper i syfte att kunna jämföra de totala kostnaderna för kapitalförvaltning.

De totala kapitalförvaltningskostnaderna hos de utvalda försäkringsgivarna har under de senaste tre åren varit i genomsnitt 0,10 procent men varierar mellan drygt 0,06 procent och 0,21 procent. SPP har den högsta kostnaden, men tar samtidigt bara ut 50 kronor i fast försäkringsavgift. Nordea erbjuder en mycket låg kapitalförvaltningskostnad, 0,07 procent, vilket ger ITP-tjänstemännen en kraftig rabatt i jämförelse mot den faktiska kostnaden.

Värt att notera är att poängsättningen baseras på försäkringsavgiftens och kapitalförvaltningskostnads påverkan på den pension som kan betalas ut. För att inte produkter med högre avkastningspotential ska missgynnas i utvärderingen har resultaten beräknats utifrån en för alla offerter gemensam placeringsrisk. Den motsvarar den placeringsrisk som referensnivåerna beräknas med. Även om de relativa skillnaderna mellan avgifter och kapitalförvaltningskostnader kan vara stora blev skillnaden i poäng väsentligt mindre.

TABELL 4 AVGIFTER OCH KOSTNADER (UPPHANDLING 2023)

Försäkringsgivare	Fast avgift, SEK	Kapitalavgift	Maxavgift, SEK	Total kapitalförvaltningskostnad 2023	Kapitalförvaltningskostnad enligt årsredovisning 2021
Alecta	0	0,05 %	480	0,064 %	0,03 %
AMF	40	0,15 %	500	0,110 %	0,03 %
Folksam	0	0,12 %	Nej	0,066 %	Redovisas inte i %
Nordea	0	0,11 %	Nej	0,070 %*	0,26 %
SPP	50	0,00 %	Nej	0,215 %	0,215 %

*Kapitalförvaltningskostnaden är fast och understiger faktisk kostnad.

Alecta och AMF tillämpar fortsatt ett maximalt avgiftsuttag, som i denna upphandling sänks från 600 kronor till 480 respektive till 500 kronor. Det innebär att Alectas avgift understiger 0,05 procent från det att pensionskapitalet överstiger knappt 1 000 000 kronor. För vår typperson civilingenjören infaller det redan inom 10–15 år från inträdet.

För jämförelse redovisar vi även försäkringsavgifterna från 2018 års upphandling i tabellen på nästa sida.

TABELL 5 AVGIFTER OCH KOSTNADER (UPPHANDLING 2018)

Försäkringsgivare	Fast avgift, SEK	Kapitalavgift	Maxavgift, SEK	Redovisad kapitalförvaltningskostnad	Kapitalförvaltningskostnad enligt årsredovisning 2016
Alecta	0	0,09 %	600	0,02 %	0,02 %
AMF	50	0,17 %	600	0,03 %	0,03 %
Folksam	0	0,14 %	Nej	0,05 %	Redovisas inte i %
SEB	48	0,08 %	Nej	0,12 %	Redovisas inte i %
Skandia	65	0,16 %	Nej	0,04 %	0,042%

Försäkringsavgifternas påverkan på pensionen beror på hur stora pensionsavsättningarna är, vid vilken ålder de betalas in och hur stor avkastningen blir. Tabellen nedan belyser hur mycket försäkringsavgifterna påverkar ITP-tjänstemannens pension, om man försöker bortse från skillnader i avkastning.

TABELL 6 FÖRSÄKRINGSAVGIFTERNAS PÅVERKAN PÅ PENSIONEN, TRADITIONELL FÖRSÄKRING

Avgifternas påverkan på pensionen (median)	Redovisningsekonomen	Civilingenjören
Alecta	- 1,2 %	- 0,9 %
Genomsnitt övriga valbara	- 2,4 %	- 2,3 %

FLYTTAVGIFT

Upphandlingen gav möjlighet att ta ut en flyttavgift på maximalt 400 kronor, en bråkdel av vad det kostar på den öppna marknaden. Av de produkter som valts ut har tre inte någon avgift alls för flytt och de övriga två har sänkt flyttavgiften i jämförelse med upphandling 2018. Det kostar ingenting att flytta kapital från en tidigare upphandlad produkt till en nu upphandlad produkt om det fortsatt är samma försäkringsgivare.

TABELL 7 FLYTTAVGIFT, TRADITIONELL FÖRSÄKRING

Försäkringsgivare	Flyttavgift
Alecta	0 kronor
AMF	200 kronor
Folksam	175 kronor
Nordea	0 kronor
SPP	0 kronor

GARANTERAD UTBETALNING

ITP-nämnden beslutade inför upphandlingen 2018 att det låga ränteläget motiverade en sänkning av det obligatoriska kravet. Därför blev det obligatoriska kravet att produkterna skulle garantera minst 85 procent av inbetald premie med en premieränta som var minst noll procent (netto).

Våren 2022 rådde ett helt nytt marknadsläge. Oklarheten kring vart räntemarknaden var på väg vid tidpunkten för beslut innebar att ITP-nämnden valde att inte ändra det obligatoriska kravet. Istället utökades antalet utvärderingsområden, vilket innebär att en högre garanterad utbetalning än det obligatoriska kravet premieras mer än i tidigare upphandlingar.

Inom utvärderingsområdet garantikonstruktion beräknas hur ofta den garanterade utbetalningen bidrar till en högre pension och hur mycket den i så fall faktiskt bidrar med. Jämförelsen gjordes i varje finansiellt scenario mot en beräknad referensnivå, vilken motsvarar 100 procent av inbetald premie med en premieränta som är noll procent (netto).

Produktens garantikonstruktion kan också resultera i att den garanterade utbetalningen måste tillämpas i för många finansiella scenarier, vilket skulle påverka den återbäringsränta som kan fördelas till övriga försäkrade. Även sådan utvärdering har funnits med.

Fyra av fem utvalda produkter ger en premiegaranti som överstiger det obligatoriska kravet. Samtliga utvalda produkter ger dessutom en garantiförstärkning i det fall avkastningen varit tillräckligt god, men på olika sätt och med olika frekvens. Det påverkar inte minst sannolikheten att den garanterade utbetalningen kommer till användning.

Utvärderingen av den garanterade utbetalningens värde för en högre pension har beräknats isolerat från andra produkttegenskaper och poängsatts baserat på sitt bidrag till en högre pension.

TABELL 8 PREMIEGARANTI UTVALDA PRODUKTER

Försäkringsgivare	Andel av premie	Premieränta	Livslängd (år) från 65 år (premiegrunder)
Alecta	100 %	0,00 %	25,2
AMF	100 %	0,01 %	23,3
Folksam	85 %	0,00 %	25,0
Nordea	100 %	0,00 %	26,8
SPP	85 %	0,75 %	23,4

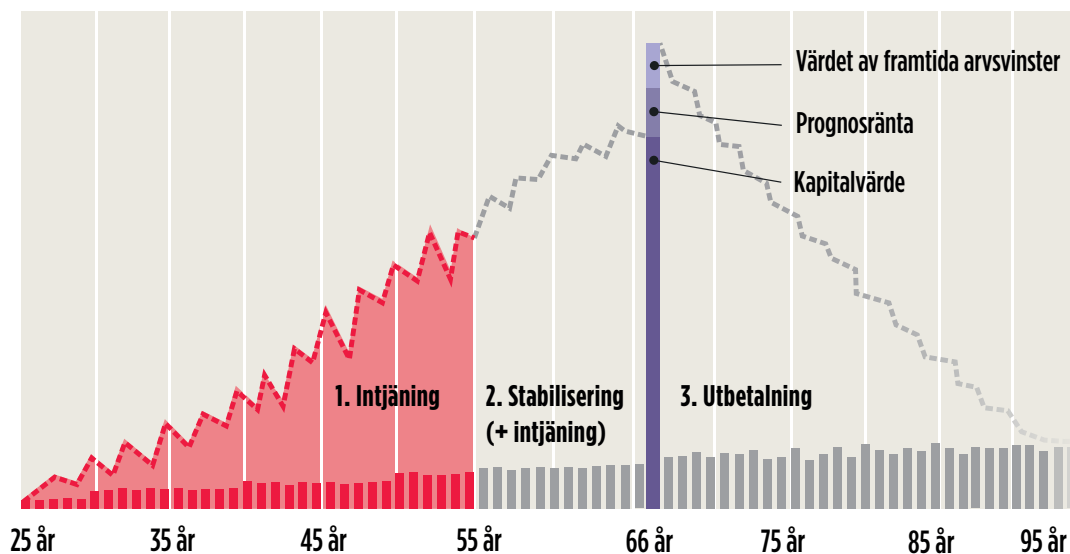
Nedan tabell redovisar principen för hur garantiförstärkning sker i de utvalda produkterna. I samtliga fall ersätts den redan garanterade utbetalningen endast om garantiförstärkningen resulterar i ett högre belopp. Den sista kolumnen påverkas också av den aktuella diskonteringsräntekurvan för solvensberäkning och ska därför ses som en uppskattning, men visar på garantiförstärkningarnas relativa storleksförhållande.

TABELL 9 GARANTIFÖRSTÄRKNING UTVALDA PRODUKTER

Försäkringsgivare	När sker garanti-förstärkning	Princip	Uppskattad andel pensionskapital som minst utgör garantivärde vid 66 år
Alecta	Vid pensioneringen, därefter årligen under 2 år	70 % av kapitalet hanteras som en premie	57 %
AMF	Månadsvis 5 åren före pension + årligen under hela utbetalningstiden	Omfördelning av överskott till 55 % garantivärde (efter 15 år av utbetalning, 62,5 %)	55 %
Folksam	Årligen mellan 55 år och 65 år	Åldersbaserat, från 60 % upp till 80 % av kapitalet hanteras som en premie	66 %
Nordea	Enbart vid pensioneringen	85 % av kapitalet hanteras som en premie	70 %
SPP	Årligen under hela utbetalningstiden	70 % av den högsta pensionsutbetalningen	68 %

INTJÄNANDEFASEN

Intjänandefasen är mellan 5 och 30 år för valda typpersoner. Här utvärderar vi i huvudsak hur produkternas avkastningsförmåga bidrar till en högre pension.

Avkastningsförmågan beror på produktens målallokering och återbäringsmetod (det vill säga produktens indirekta fördelning av placeringsrisk mellan de försäkrade). Utvärderingsresultaten beror även på de finansiella antaganden som tillämpats och valda typpersoner. Resultaten har känslighetstestats för variationer av dessa antaganden.

De 4 000 simulerade avkastningsserierna ger produkterna 4 000 alternativa kapitalvärden vid 55 år, per typperson. Från de alternativa resultaten kan exempelvis produktens medianbidrag till en högre pension beräknas. Bidraget beräknas utifrån skillnaden mellan produktens kapitalvärde vid 55 år och en referensnivå (referenskapital). Skillnaden, som kan vara negativ, ställs sedan i relation till den totala pension som betalas ut i det specifika finansiella scenariot (referensnivå pension) vilket ger produktens bidrag i detta scenario.

Samtliga utvalda produkter har en högre placeringsrisk under intjänandefasen än under senare faser. Det ger en hög förväntad avkastning när det ännu är långt kvar till pension. Den högre placeringsrisken skulle kunna öka risken för stora resultatskillnader mellan olika finansiella scenarier. De utvalda produkternas portföljer är dock väldiversifierade, vilket ger en hög riskjusterad avkastning och en relativt jämn bidragsfördelning mellan olika finansiella scenarier.

Redovisad placeringsrisk i nedanstående tabell har uppskattats från placeringsrisken i de olika finansiella scenarierna. Summan av tillgångar med hög avkastningspotential avser alla tillgångar förutom räntebärande tillgångar utan kreditrisk, vilket utgjort grund för den placeringsrisk som angetts som "högst" respektive "lägst" risk i tabellen.

TABELL 10 PLACERINGSRISK INTJÄNANDEFASEN UTVALDA PRODUKTER, REDOVISNINGSEKONOMEN

Placeringsrisk under intjäningsfasen	Aktier	Räntetillgångar med kreditrisk	Alternativa tillgångar*	Summan tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 30 år	57 %	8 %	29 %	94 %
Högst risk vid 50 år	55 %	6 %	30 %	93 %
Lägst risk vid 30 år	55 %	17 %	18 %	80 %
Lägst risk vid 50 år	55 %	7 %	17 %	79 %

* Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter samt företagsobligationer med hög kreditrisk.

Mervärdet av en högre placeringsrisk under intjänandefasen påverkas av hur stor andel av pensionsavsättningarna som då betalas in. Skillnader i produkternas resultat värderas utifrån bidraget till utbetald pension, vilken baseras på alla pensionsavsättningar och all kapitalavkastning under försäkringstiden.

Notera att typperson 4 (civilingenjören) bara är aktivt anställd inom ITP under intjänandefasen.

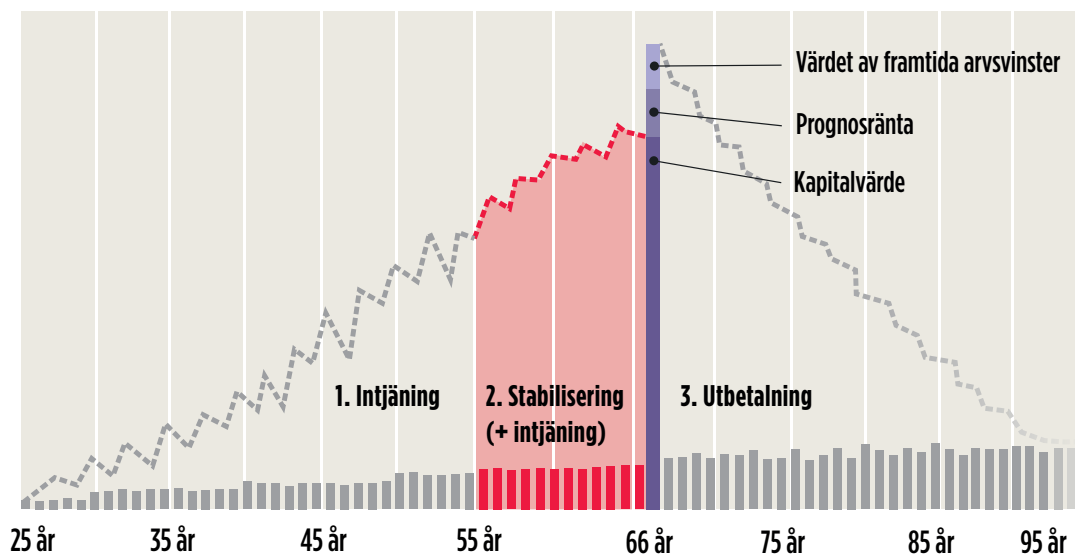
TABELL 11 REDOVISNINGSEKONOMEN OCH CIVILINGENJÖREN (2023 ÅRS PENNINGVÄRDE)

Parameter	Redovisnings- ekonomen	Civilingenjören
Andel premier som betalas in under intjäningsfasen	68 %	100 %
De utvalda produkternas genomsnittliga mediankapital vid 55 år	945 000 kr	1 700 000 kr
Andel kapitalvärde som motsvaras av arbetsgivarens pensionsavsättningar fram till 55 år	67 %	69 %
Skillnaden mellan den bästa produktens mediankapital vid 55 år och motsvarande referensnivå	6,4 %*	2,7 %*

* Inkluderar inte skillnader i avgifter och kostnader.

För både typperson 1 och 4 kan pensionsavsättningarna således utgöra ungefär två tredjedelar av kapitalvärdet vid 55 år. Det visar på värdet av att ha en anställning där avsättningar görs till ITP.

STABILISERINGSFASEN

Stabiliseringsfasen är kortast av de tre faserna, och flera typpersoner antas inte vara aktiva inom ITP hela vägen fram till pension. Pensionskapitalet är normalt relativt stort och närheten till pensionering gör att utvärderingen omfattar fler riskmått än under intjänandefasen, som dessutom fått en högre vikt.

De utvalda produkterna sänker placeringsrisken före pension, vilket i Folksam's fall sker redan från 50 års ålder, medan Alecia trappar ner risken först ett par år före pension.

TVå av de utvalda produkterna ger möjlighet till en successiv garantiförstärkning under stabiliseringsfasen om avkastningen varit god.

Redovisad placeringsrisk i tabellen på nästa sida har uppskattats från placeringsrisken i de olika finansiella scenarierna. Summan av tillgångar med hög avkastningspotential avser alla tillgångar förutom räntebärande tillgångar utan kreditrisk.

TABELL 12 PLACERINGSRISK UNDER STABILISERINGSPERIODEN, UTVALDA PRODUKTER, REDOVISNINGSEKONOMEN

Placeringsrisk under intjänandefasen	Aktier	Räntetillgångar med kreditrisk	Alternativa tillgångar*	Summan tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 60 år	56 %	5 %	33 %	94 %
Högst risk vid 64 år	40 %	10 %	43 %	83 %
Lägst risk vid 60 år	40 %	10 %	24 %	74 %
Lägst risk vid 64 år	32 %	10 %	24 %	66 %

* Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter samt företagsobligationer med hög kreditrisk.

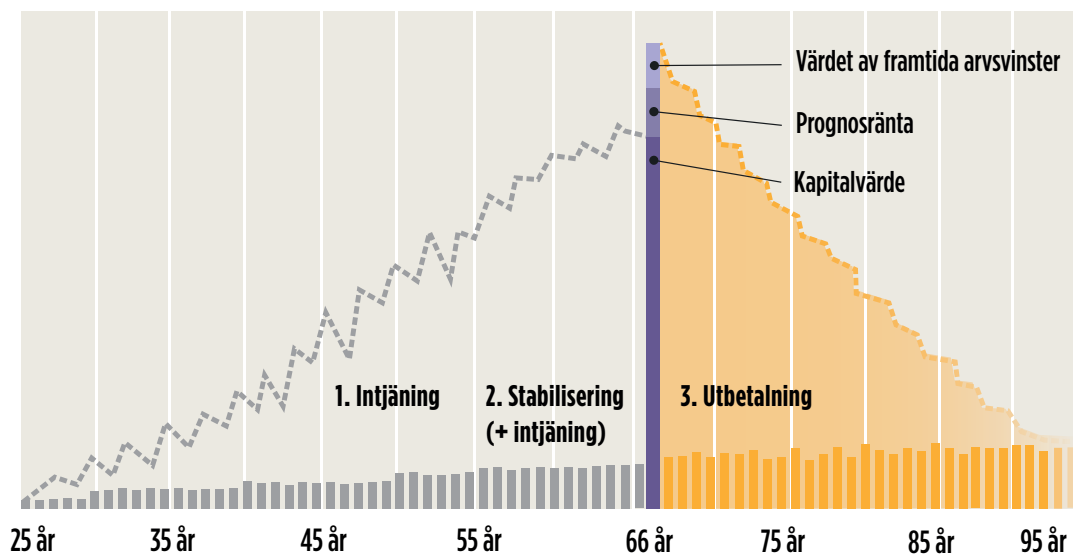
På motsvarande sätt som för intjänandefasen beräknas 4 000 alternativa kapitalvärden vid 66 år. Från de alternativa resultaten kan produktens medianbidrag till en högre pension, men också möjliga variationer, beräknas. Även här värderas skillnader i kapitalbidrag i relation till den totala pension som enligt referensnivån betalas ut i det specifika finansiella scenariot. Resultaten baseras enbart på skillnader som uppstår under själva stabiliseringsfasen, även om produkterna har olika utgångslägen beroende på deras resultat under intjänandefasen.

TABELL 13 REDOVISNINGSEKONOMEN OCH CIVILINGENJÖREN (2023 ÅRS PENNINGVÄRDE)

Parameter	Redovisnings-ekonomen	Civilingenjören
Andel premier under stabiliseringsfasen	32 %	0 %
Kapitalvärde vid 66 år (medelvärdet av de valda produkternas medianresultat)	1 890 000 kr	3 310 000 kr
Andel kapitalvärde som motsvaras av arbetsgivarens pensionsavsättningar fram till 66 år	55 %	50 %
Skillnaden mellan den bästa produktens mediankapital vid 66 år och motsvarande referensnivå	8,1 %*	9,7 %*

*Inkluderar inte skillnader i försäkringsavgifter och kostnader.

UTBETALNINGSFASEN

Under utbetalningsfasen finns stora fördelar med att pensionsspara inom ramen för en försäkringsprodukt. Produkterna kan bidra till högre pensioner genom kollektiv riskdelning för lång livslängd, en garanterad minsta utbetalning, indirekt förskottning av framtida förväntad avkastning och mekanismer för att dämpa effekterna på pensionsbeloppet av kortare marknadsvängningar.

Upphandlingen 2023 utgår från ITP som en livslång pension med 66 år som riktålder för pensionering och att återbetalningsskydd inte har lagts till. Den långa tidsperioden tillsammans med att kapitalet under en stor del av tiden är högt betyder att denna fas är av stor vikt för samtliga typ personer.

Det sker, med ett undantag, ingen placeringsriskförändring i de utvalda produkterna under själva utbetalningsfasen och placeringsrisken är på en övergripande risknivå relativt likartad i alla erbjudna produkter.

Under utbetalningsfasen har, förutom medianen totalt utbetald real pension, även andra resultat utvärderats. Exempelvis variationen i det utbetalda pensionsbeloppet och risken för att det återstående kapitalet vid en högre ålder inte räcker för att täcka fortsatta pensionsutbetalningar på rimlig nivå. Även sådan risk som att övriga ska behöva finansiera systematiska garanterade utbetalningar har värderats.

Redovisad placeringsrisk i nedanstående tabell har uppskattats från placeringsrisken i de olika finansiella scenarierna. Summan av tillgångar med hög avkastningspotential avser alla tillgångar förutom räntebärande tillgångar utan kreditrisk.

TABELL 14 PLACERINGSRISK UNDER UTBETALNINGSFASEN

Placeringsrisk under intjändefasen	Aktier	Räntetillgångar med kreditrisk	Alternativa tillgångar*	Summan tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 66 år	34 %	15 %	36 %	87 %
Högst risk vid 81 år	27 %	36 %	23 %	86 %
Lägst risk vid 66 år	26 %	9 %	26 %	63 %
Lägst risk vid 81 år	24 %	36 %	24 %	87 %

*Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter samt företagsobligationer med hög kreditrisk.

De utvalda produkternas prognosräntor kan sägas motsvara en mer eller mindre försiktig uppskattning av produkternas förväntade avkastning under utbetalningstiden. Vår bedömning är att det finns en tröghet i att både reglera och anpassa prognosräntan efter ändrade marknadsförutsättningar. Det innebär att variationer i pensionskapitalets avkastning i hög grad riskerar att avspeglas som variationer i det utbetalda pensionsbeloppets storlek.

Endast en av offertgivarna (Alecta) har en prognosränta som anpassas efter den avkastning som genereras och har en förutsebar och reglerad koppling till förändringar i den finansiella marknaden. Den modellen har beräknats bidra till både mer stabila utbetalningar och en högre pension. I övriga fall finns inte en sådan reglerad följsamhet, därför har antagandet varit att den nuvarande prognosräntan kommer att gälla även i framtiden.

I tabellen nedan redogörs de utvalda produkternas utbetalningsantaganden.

TABELL 15 GENERATIONSDÖDLIGHET OCH PROGNOsrÄNTOR

Utvalda	Tillämpar generationsdödlighet	Prognosränta under utbetalningsfasen (netto)
Alecta	Ja	Kort sikt (1-10 år): 0,25 %–2,35 %* Lång sikt (10 år-): 2,15 %
AMF	Ja	2,0 %
Folksam	Nej	2,3 %
Nordea	Nej	2,0 %
SPP	Nej	1,7 %

* Regleras bl.a. baserat på avkastningen som varit sedan pensionsbeloppet senast räknades om.

Resultat för de två typpersonerna presenteras på nästa sida.

TABELL 16 REDOVISNINGSEKONOMEN OCH CIVILINGENJÖREN (2023 ÅRS PENNINGVÄRDE)

Parameter	Redovisnings- ekonomen	Civilingenjören
Skillnaden mellan den bästa produktens summa pensionsutbetalningar och referensnivån (skillnad mellan medianresultat)	14 %*	15 %*
Referensnivå åldersviktad summa pensionsutbetalningar	1 960 000 kr	3 410 000 kr

* Inkluderar inte skillnader i avgifter och kostnader.

FÖRVALSALTERNATIVET

Förvalsalternativ är viktigt eftersom det är få ITP-anställda som aktivt väljer en annan produkt. I upphandlingen utvärderades Alecta Optimal Pension som det främsta alternativet för de ITP-anställda som inte själva vill eller kan göra eget val.

Bakgrund till att Alecta blev högst rankade:

- Alecta har haft det högsta historiska totalavkastningsresultatet över 20, 15, 10, 5 och 3 år.
- Alecta Optimal Pension 2023 har det entydigt lägsta avgiftsuttaget.
- Alecta Optimal Pension 2023, tillsammans med AMF 2023, rankades bland de fem bästa offerterna inom alla utvärderingsområden.
- Alecta Optimal Pension 2023 rankades som högst för alla typpersoner.

Det utvalda förvalsalternativet har således visat på en mycket god, och en över tid stabil, förmåga att förvalta pensionskapital och kan erbjuda den mest effektiva administrationen av ITP-försäkringar. Alecta har förbättrat sitt erbjudande till ITP-tjänstemännen med en produkt som lyckas kombinera en hög placeringsrisk med trygga pensionsutbetalningar på ett sätt som förväntas ge många ITP-tjänstemän en ännu bättre tjänstepension.

RESULTAT: UPPHANDLING AV FONDFÖRSÄKRING

Inom fondförsäkring valdes fem försäkringsgivare: Handelsbanken, Länsförsäkringar, Nordea, SPP och Swedbank. Dessa erbjuder tillsammans 119 aktiefonder, blandfonder och räntefonder i fondutbudet totalt sett.

Pensionspremien för den som väljer fondförsäkring placeras automatiskt i en entrélösning och den försäkrade kan sedan välja bland de fonder som respektive försäkringsgivare erbjuder inom ITP. Genom möjligheten att välja bland enskilda fonder kan ITP-tjänstemannen i stor utsträckning själv bestämma placeringens risknivå och på vilka geografiska marknader som pensionskapitalet ska placeras.

För ITP 1 tillåts att högst halva premien placeras i fondförsäkring medan resterande del ska placeras i en traditionell försäkring. Anledningen är att minst halva inbetalningen ska ge en garanterad utbetalning och därigenom säkerställa en minsta pension.

Den genomsnittliga fondavgiften för fonderna i fondutbudet för de fem upphandlade försäkringsgivarna inom fondförsäkring är 0,21 procent, vilket kan jämföras med 0,30 procent i upphandlingen 2018. Andel indexfonder är 26 procent, vilket är identiskt med andelen vid upphandlingen 2018.

Fondavgifterna för exakt samma fonder på den öppna marknaden är i genomsnitt 0,83 procent, nästan fyra gånger så höga jämfört med de upphandlade avgifterna.

En starkt övervägande majoritet av de försäkrade som väljer fondförsäkring gör inget eget val av enskilda fonder utan blir kvar i entrélösningen. Den genomsnittliga fondavgiften för entrélösningarna är 0,11 procent när aktieandelen är 100 procent. Entrélösningarnas avgifterna sjunker i takt med att den försäkrade blir äldre och andelen räntefonder ökar.

UTVÄRDERINGSMETOD FONDFÖRSÄKRING

Under upphandlingen har den metod som användes under upphandlingarna 2010, 2013 och 2018 vidareutvecklats. Den utveckling som beskrivits tidigare för traditionell försäkring har delvis använts även för utvärdering av entrélösningarna.

Exempel på justeringar av utvärderingsmetoden under upphandling 2023:

- Äldre valbara fondförsäkringsprodukter har varit ett nytt utvärderingsområde.
- Kategorin Östeuropa har utgått som en prioriterad kategori.
- Värdering av entrélösning har omfattat både stabiliseringsfasen och utbetalningsfasen samt basrats på fler typ personer.
- De på förhand bestämda vikterna i modellen har justerats i och med att äldre valbara fondförsäkringsprodukter tillkommit som ett utvärderingsområde.

- Entrélösningens prestanda har mätts från det att en försäkrad är 40 år till och med 89 år. Tidigare gjordes mätning endast vid tre olika åldrar.
- Värderingen av fondutbud har justerats så att pluspoäng getts för upp till 20 erbjudna fonder och upp till 17 unika kategorier. Tidigare togs det enbart hänsyn till om obligatoriska och prioriterade kategorier var fyllda med minst en fond.

UTVÄRDERINGSOMRÅDEN

Fem utvärderingsområden har utgjort grunden för urval av valbara försäkringsgivare inom fondförsäkring.

• UTBUD

För högsta poäng behövde fondutbudet innehålla fonder i samtliga obligatoriska och prioriterade kategorier. Antal fonder i fondutbudet skulle dessutom vara minst 20 och fonder skulle erbjudas i minst 17 unika kategorier.

• PRESTANDA

Prestanda för offererade fonder utvärderades relativt andra fonder inom samma kategori. Utvärdering gjordes på avkastning, risk och justerad MRAR (Morningstar Rating) på tidsperioder upp till 10 år. Underliggande avkastningar justerades för eventuell skillnad mellan offererade avgifter och ordinarie avgifter.

• AVGIFT/KOSTNAD

Avgift/kostnad utvärderades på fondavgifter och årlig avgift, där årlig avgift vägde tyngre. Hänsyn har tagits även till eventuell försäkringsavgift, prestationsbaserade avgifter och kostnader för ITP-tjänstemannen vid köp/försäljning av fondandelar i utländsk valuta.

• ENTRÉLÖSNING

Entrélösningen utvärderades på fondavgift/kostnad, prestanda och konstruktion. Mätning av fondavgift/kostnad samt prestanda gjordes vid olika åldrar. För konstruktion har hänsyn tagits till allokering i entrélösningarna över tid, nedtrappning av risk, förändring av fondavgifter samt parametrar som påverkar utbetalt belopp såsom exempelvis prognosränta.

• ÄLDRE UTBUD AV FONDFÖRSÄKRINGSPRODUKTER

Äldre fondförsäkringsprodukter inom ITP utvärderades enligt samma metod som de inlämnade erbjudandena för ITP 2023, förutom att konstruktionsdelen inte värderats. För att få pluspoäng behövde produkterna i utvärderingen nå upp till en referensnivå som motsvarade snittet av senare upphandlade fondförsäkringsprodukter. Det innebär att det inte medförde någon negativ konsekvens för en försäkringsgivare om det saknades äldre fondförsäkringsprodukter eller om försäkringsgivaren hade en eller flera äldre fondförsäkringsprodukter som inte nådde upp till referensnivån.

INTJÄNANDEFASEN

ITP-nämnden har beslutat att andelen aktiefonder ska vara 100 procent fram till dess att ITP-tjänstemannen är minst 55 år i syfte att maximera avkastningen. För att säkerställa en framtida minsta garanterad pension kan dock högst hälften av premien för ITP 1 placeras i fondförsäkring. Restande del placeras alltid i en traditionell försäkring med garanti.

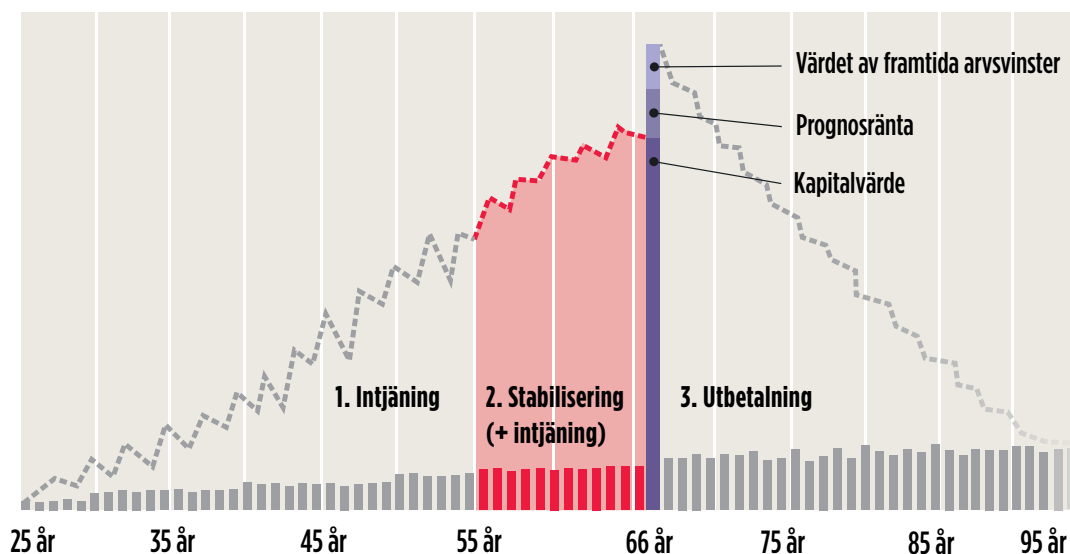
TABELL 17 PLACERINGSRISK UNDER INTJÄNANDEFASEN

Placeringsrisk under intjänandefasen	Globala aktier	Svenska aktier	Företagsobligationer	Alternativa tillgångar*	Summa tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 30 år	60 %	40 %	0 %	0 %	100 %
Högst risk vid 50 år	60 %	40 %	0 %	0 %	100 %
Lägst risk vid 30 år	96 %	4 %	0 %	0 %	100 %
Lägst risk vid 50 år	96 %	4 %	0 %	0 %	100 %

*Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter.

STABILISERINGSFASEN

När stabiliseringsfasen börjar är ITP-tjänstemannen cirka 55 år och förutsätts arbeta till 66 år.

Stabiliseringsfasen är kortast av de tre faserna, och flera typpersoner antas inte vara aktiva inom ITP hela vägen fram till pension. Pensionskapitalet är normalt relativt stort och närheten till pensionering gör att utvärderingen av entrélösningens konstruktion också omfattar olika riskmått. Andelen aktiefonder börjar minska inom alla entrélösningar med syftet att begränsa effekten av nedgångar på börsen.

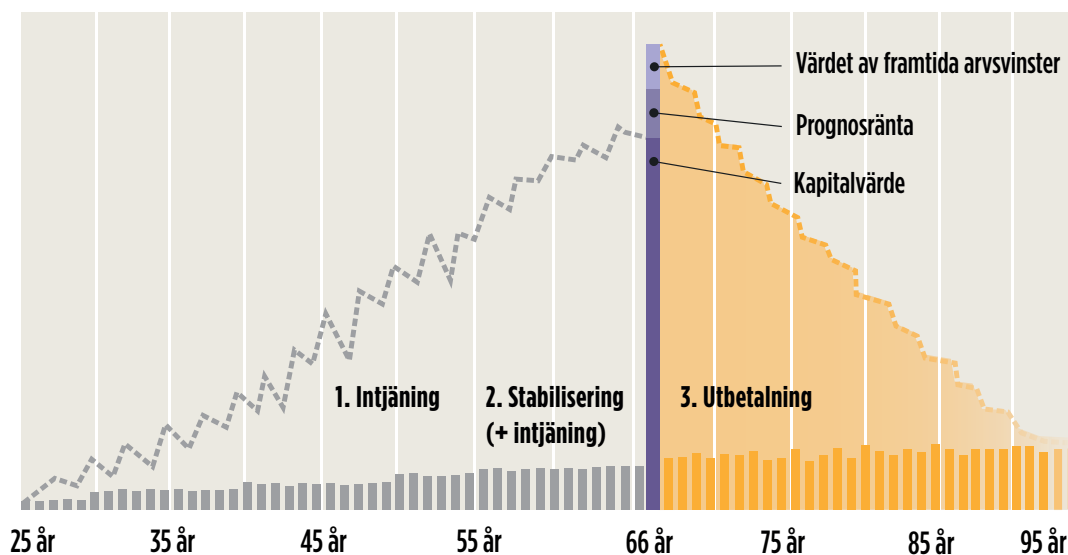
TABELL 18 PLACERINGSRISK UNDER STABILISERINGSFASEN

Placeringsrisk under stabiliseringsfasen	Globala aktier	Svenska aktier	Företagsobligationer	Alternativa tillgångar*	Summa tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 60 år	96 %	4 %	0 %	0 %	100 %
Högst risk vid 64 år	57 %	25 %	8 %	0 %	90 %
Lägst risk vid 60 år	63 %	21 %	0 %	0 %	84 %
Lägst risk vid 64 år	43 %	29 %	0 %	0 %	72 %

* Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter.

UTBETALNINGSFASEN

Pensionen utbetalas livet ut om ITP-tjänstemannen inte själv väljer en kortare och tidsbestämd utbetalningsperiod.

Nedtrappningarna under stabiliseringsfasen innebär att när ITP-tjänstemannen går i pension vid 66 år varierar andelen aktiefonder för de fem entrélösningarna mellan 60 och 78 procent, med ett genomsnitt på 69 procent. Med en mindre – och minskande – andel aktiefonder än under stabiliseringsfasen minskar placeringsrisken för varje år som ITP-tjänstemannen blir äldre. Om tjänstemannen vill bibehålla en högre placeringsrisk, en hög andel aktiefonder, eller sänka sin risk ytterligare genom att ha en större del investerad i räntefonder så kan val göras bland försäkringsgivarens enskilda fonder i fondutbudet. Det kan ITP-tjänstemannen göra för hela eller delar av pensionskapitalet.

TABELL 19 PLACERINGSRISK UNDER UTBETALNINGSFASEN

Placeringsrisk under utbetalningsfasen	Globala aktier	Svenska aktier	Företagsobligationer	Alternativa tillgångar*	Summa tillgångar med hög avkastningspotential
Högst risk vid 66 år	52 %	23 %	11 %	0 %	86 %
Högst risk vid 81 år	14 %	6 %	34 %	0 %	54 %
Lägst risk vid 66 år	45 %	15 %	0 %	0 %	60 %
Lägst risk vid 81 år	20 %	5 %	0 %	0 %	25 %

* Med alternativa tillgångar avses private equity, fastigheter.

Utöver pensionskapitalets storlek kan försäringsgivaren ge ett förskott på framtida förväntad avkastning, så kallad prognosränta. En försäringsgivare ger även ITP-tjänstemannen ett förskott på de framtida så kallade arvsvinsterna (den kompensation som ges till dem utan återbetalningsskydd, vilket gäller alla från det att de fyller 86 år).

Prognosräntan i de valbara produkterna kan ge den yngre pensionären en betydligt högre pension än vad det befintliga kapitalet egentligen skulle räcka till. Observera att det inte handlar om en ökning av kapitalet, utan om en omfördelning över tid som innebär att pensionären får en större utbetalning i början av pensionsutbetalningen. En hög prognosränta innebär samtidigt att det utbetalda beloppet inte kommer att kunna växa lika kraftigt och bli som högst vid höga åldrar. I utvärderingen jämfördes det totala beloppet som förväntades betalas ut med en högre vikt för utbetalningar till yngre pensionärer.

Det antal år som risknedtrappningen pågår och till vilken andel aktiefonder som nedtrappning sker, skiljer mellan de valbara försäringsgivarna för fondförsäkring. Observera att ingen vidare risknedtrappning sker i någon försäringsgivares entrélösning efter det att den försäkrade fyllt 86 år.

TABELL 20 RISKNEDTRAPPNING, FONDFÖRSÄKRING

	Handelsbanken	Länsförsäkringar	Nordea	SPP	Swedbank
Antal år för nedtrappning av risk	30 år	20 år	20 år	22 år	20 år
Ålder när nedtrappningen är klar	86 år	79 år	80 år	81 år	76 år
Andel aktier efter nedtrappning	25 %	25 %	25 %	20 %	30 %

När entrélösningarna innehåller som störst andel räntebärande fonder och risken är som lägst är även avgiften som lägst.

TABELL 21 AVGIFTER VID OLIKA ÅLDRAR

Snittavgifter under utbetalningsfasen	Avgift vid 66 år	Avgift vid 75 år	Avgift vid högst ålder
Valbara produkter	0,09 %	0,08 %	0,07 %
Ordinarie avgifter	0,62 %	0,48 %	0,39 %

Nordea tillämpar ingen prognosränta under de första fem utbetalningsåren, vilket beräkningstekniskt motsvarar noll procent.

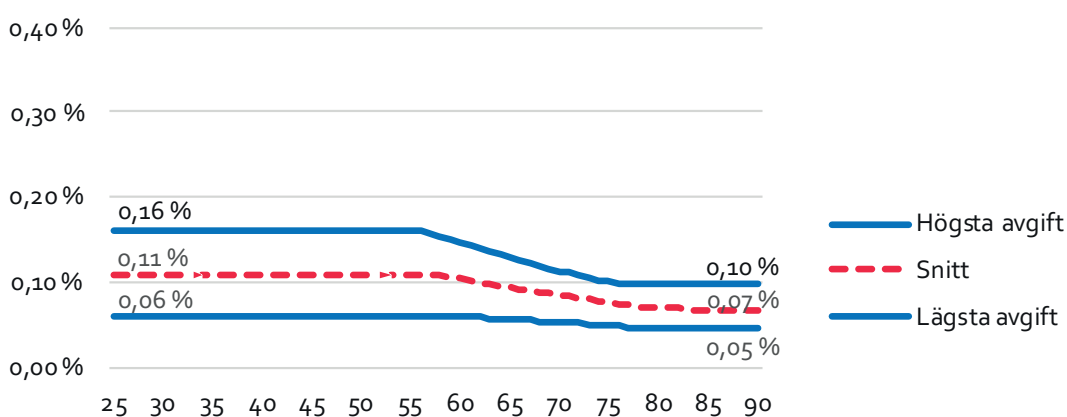
TABELL 22 GENERATIONSDÖDLIGHET, FONDFÖRSÄKRING

Försäkringsgivare	Generationsdödlighet	Prognosränta (netto)
Handelsbanken	Nej	0,00 %
Länsförsäkringar	Nej	2,00 %
Nordea	Nej	3,03 %
SPP	Nej	2,10 %
Swedbank	Ja	1,50 %

ENTRÉLÖSNINGARNAS FONDAVGIFTER ÖVER TID

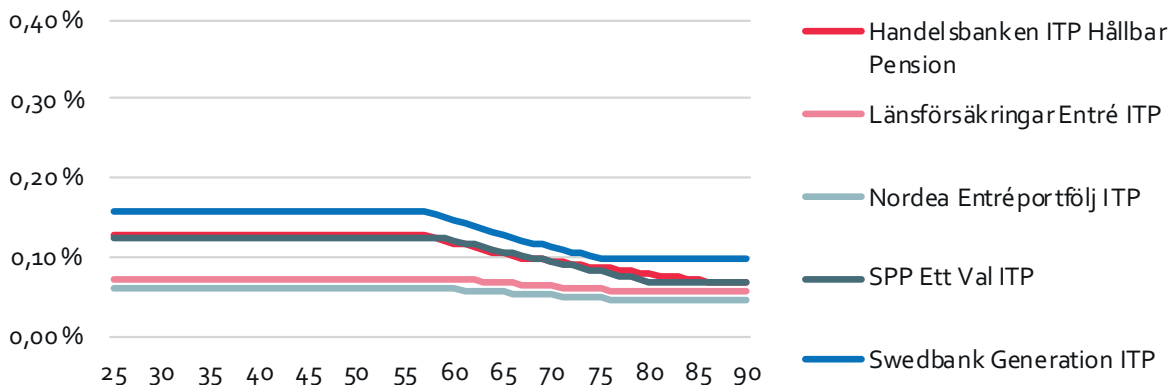
Den övre linjen i grafen nedan visar nivån på den av entrélösningarna som har högst fondavgift över tid vid varje ålder. Den understa linjen visar nivån på den av entrélösningarna som har lägst fondavgift över tid vid varje ålder.

Den streckade linjen i mitten visar snittavgiften över tid för de olika entrélösningarna. Olika entrélösningar kan över tid bidra till den översta respektive nedersta linjen beroende på vilken entrélösning som har högst respektive lägst fondavgift vid varje ålder.

GRAF 1 FONDAVGIFTER ENTRÉLÖSNINGAR, HÖGSTA OCH LÄGSTA ÖVER ÅLDRAR

Grafen nedan visar de fem olika entrélösningarnas fondavgifter över tid.

GRAF 2 FONDAVGIFTER ENTRÉLÖSNINGAR, HÖGSTA OCH LÄGSTA ÖVER ÅLDRAR PER FÖRSÄKRINGSGIVARE

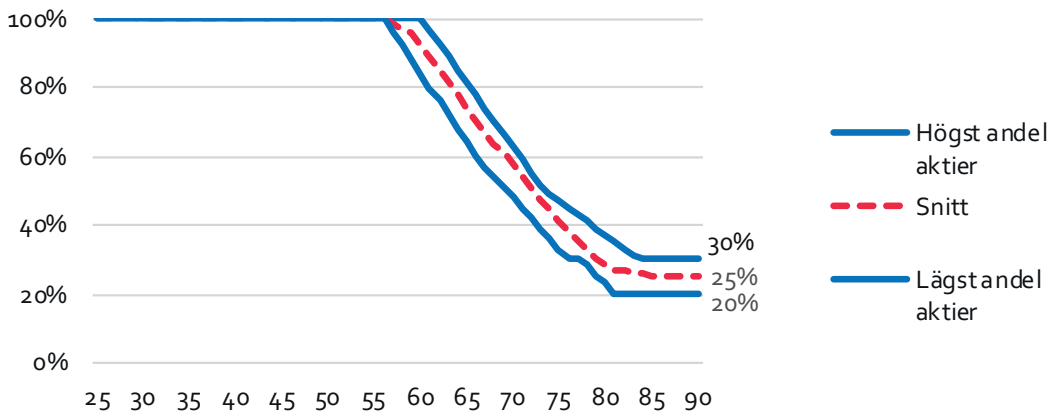

ENTRÉLÖSNINGARNAS PLACERINGSRISK ÖVER TID

Den övre linjen i grafen nedan visar den högsta andel aktiefonder som någon av entrélösningarna har över tid och den understa linjen visar den lägsta andel aktiefonder som någon av entrélösningarna har över tid.

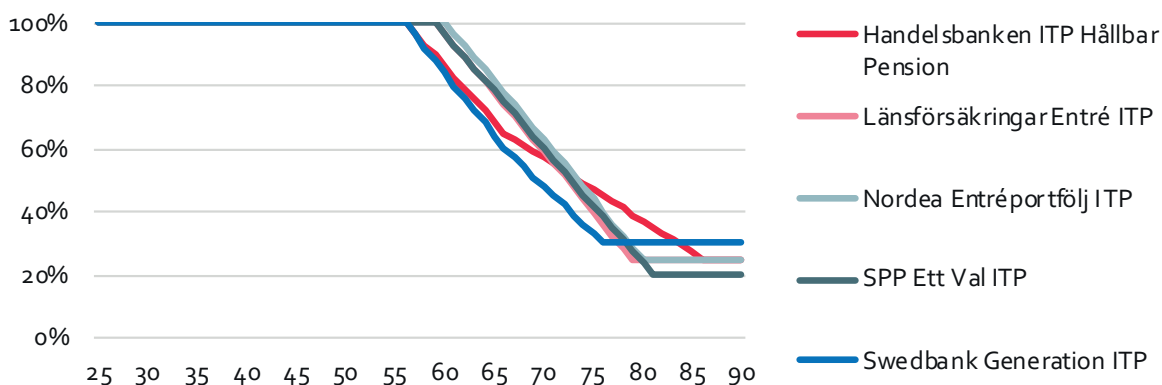
Den streckade linjen i mitten visar snittandelen för aktiefonder över tid för alla de olika entrélösningarna. Olika entrélösningar kan över tid bidra till den översta respektive nedersta linjen.

GRAF 3 ALLOKERING I AKTIER ÖVER ÅLDRAR

Grafen nedan visar de fem entrélösningarnas olika andel aktiefonder över tid. Nedtrappningen av risk och minskad andel aktiefonder till förmån för räntefonder sker på ett liknande sätt i samtliga entrélösningar.

GRAF 4 ALLOKERING I AKTIER ÖVER ÅLDRAR PER FÖRSÄKRINGSGIVARE

ENTRÉLÖSNING OCH FONDUTBUD

Nedan finns en genomgång av entrélösningarna utifrån de tre faserna av försäkringsperioden. Därefter presenteras hela fondutbudet som de upphandlade fondförsäkringsgivarna erbjuder med Morningstar Rating och avgifter. Som bilagor finns mer detaljerad information om entrélösningarna och de valbara fonderna (se bilaga 2 och 3).

En entrélösning utgörs av flera fonder där en försäkrads kapital investeras så länge den försäkrade inte gör egna val av fonder. I senare versioner av entrélösningar inom ITP minskas placeringsrisken med automatik i samband med att ITP-tjänstemannen närmar sig pension. Även avgiften sänks eftersom räntefonder oftare har en lägre avgift än aktiefonder. Om ITP-tjänstemannen önskar placera sitt kapital helt eller delvis även i andra fonder kan val göras i det fondutbud som försäkringsgivaren erbjuder. Fonder i entrélösningarna såväl som i fondutbuden är ofta kraftigt rabatterade och har uppvisat bra historisk avkastning.

UTBUDET AV FONDER OCH KATEGORIER

De fem upphandlade försäkringsgivarna inom fondförsäkring (Handelsbanken, Länsförsäkringar, Nordea, SPP och Swedbank) erbjuder tillsammans 119 fonder, att jämföra med 76 fonder vid upphandlingen 2018. Minsta antal fonder för en försäkringsgivare är 15 och högsta antal är 33. Antalet fonder som erbjuds i snitt av de fem fondförsäkringsgivarna har ökat till 23,8 från 15,2 jämfört med upphandlingen 2018.

Den ITP-tjänsteman som gör val hos de två försäkringsgivare som har flest antal fonder, Handelsbanken och SPP, har 61 unika fonder att välja bland (tre fonder ingår i båda försäkringsgivarnas fondutbud). Antal unika kategorier för de två försäkringsgivarna är 35.

Åldersanpassade sparformer finns i form av entrélösningar och de är valbara för hela eller delar av kapitalet.

MORNINGSTAR RATING

Morningstar Rating sätter betyg på fondens historiska utveckling. Fonderna delas in i kategorier. Inom kategorierna jämförs varje fonds avkastning och risk med alla liknande fonder i samma kategori. Högsta betyget är 5, vilket går till de 10 procent bästa fonderna i var och en av kategorierna. Snittbetyget generellt bland fonder inom en kategori är 3,0 och snittet bland samtliga fonder oberoende av kategori är även det 3,0.

Snittbetyget för fonder i de upphandlade entrélösningarna var 3,93 den 31 maj 2023, enligt Morningstar. För hela fondutbudet var det genomsnittliga betyget 3,96. Betyget har sjunkit något jämfört med föregående upphandlingar men är fortfarande högt.

TABELL 23 MORNINGSTAR RATING FÖR UPPHANDLINGAR

Upphandling	Rating entrélösningarna*	Rating hela fondutbudet*
ITP 2023	3,93	3,96
ITP 2018	4,10	4,06
ITP 2013	4,25	4,23
ITP 2010	uppgift saknas	4,10
ITP 2007	uppgift saknas	3,73

* Den Morningstar Rating som var aktuell efter beslut i respektive upphandling. För 2023 är betyget per 2023-05-31.

Uppgifterna ovan är baserade på Morningstars totalbetyg för respektive fond. Betygen tar inte hänsyn till den rabatt Collectum fått. Eftersom en avgiftsrabatt innebär att fonden presterar bättre är betyget underskattat. Ju högre rabatt, desto mer underskattas betyget. Morningstar Rating uppdateras månadsvis och kommer att variera månad för månad.

AVGIFTER OCH KOSTNADER

Nedan följer en sammanställning över effekter på avgifterna vid de olika upphandlingarna 2023, 2018, 2013, 2010 och 2007.

AVGIFTER ENTRÉLÖSNING

Tabellen nedan beskriver den avgiftssänkning som gjorts mellan de fem upphandlingarna. I tabellen nedan redovisas fondavgiften under tillväxtfasen, det vill säga innan risknivån i entrélösningarna har börjat trappas ned. För flertalet entrélösningar sänks fondavgiften när andelen aktiefonder i entrélösningarna trappas ned. I de entrélösningar där avgiften inte sänks är avgiften oförändrad. Fonder med prestationsbaserad avgift får inte ingå i en entrélösning.

I tabellen på nästa sida visas också den genomsnittliga fondavgiften vid varje upphandlingstillfälle och skillnaden jämfört med närmast föregående upphandling. Observera att avgiftsnivåerna är låga för de senaste upphandlingarna varför skillnaden i procent blir hög även vid mindre förändringar. Se bilaga 2 för ytterligare detaljer om entrélösningarna.

TABELL 24 AVGIFT FÖR ENTRÉLÖSNINGAR VID UPPHANDLINGAR

Upphandling	Snitt (fondavgift) för entrélösningarna	Skillnad mot föregående upphandling
ITP 2023	0,11 %	-22 %
ITP 2018	0,14 %	-40 %
ITP 2013	0,23 %	-28 %
ITP 2010	0,32 %	-54 %
ITP 2007	0,70 %	

Avgiften är entrélösningarnas fasta avgift plus eventuell fondförsäkringsavgift. Ingen försäkringsgivare som upphandlats 2023, 2018, 2013 eller 2010 tar ut någon fondförsäkringsavgift. Avgifterna ovan är de avgifter som gällde tidpunkten för respektive upphandling.

AVGIFTER FONDUTBUD

En följd av upphandlingen är att avgifterna på fondutbudet i genomsnitt har sänkts med 31 procent jämfört med upphandlingen 2018. Den genomsnittliga fondavgiften för fonderna i fondutbuden för de fem upphandlade försäkringsgivarna 2023 är 0,21 procent jämfört med 2018 då den var 0,30 procent.

Den genomsnittliga fondavgiften är framräknad genom att först beräkna ett genomsnitt för respektive försäkringsgivares fondavgifter och därefter är ett genomsnitt beräknat från dessa värden. På så sätt har varje försäkringsgivares fondutbud vägt lika mycket oberoende av hur många fonder en försäkringsgivare erbjuder.

I tabellen nedan visas den genomsnittliga avgiften vid respektive upphandling och skillnad jämfört med närmast föregående upphandling för att ge en övergripande bild av trenden. Att ytterligare pressa ner avgifterna har inte varit ett uttalat mål i upphandlingen. Se bilaga 3 för ytterligare detaljer om fondutbud.

TABELL 25 AVGIFT FÖR FONDUTBUD VID UPPHANDLINGAR

Upphandling	Snitt för samtliga fonder	Skillnad mot föregående upphandling
ITP 2023	0,21 %	-31 %
ITP 2018	0,30 %	-21 %
ITP 2013	0,39 %	-29 %
ITP 2010	0,54 %	-42 %
ITP 2007	0,93 %	

Avgiften är fondernas fasta avgift plus försäkringsavgiften. Ingen försäkringsgivare som upphandlats 2023, 2018, 2013 eller 2010 tar ut någon försäkringsavgift. Avgifterna ovan är de avgifter som upphandlades vid respektive upphandling. Eventuell prestationsbaserad avgift ingår inte.

Ordinarie avgifter för fonderna som erbjuds i upphandlingen 2023 är i genomsnitt nästan fyra gånger så höga jämfört med de upphandlade avgifterna. På den öppna marknaden är genomsnittsavgiften för samma fonder 0,83 procent att jämföra med snittet för de upphandlade fondutbuden på 0,21 procent.

FÖRSÄKRINGSavgIFT

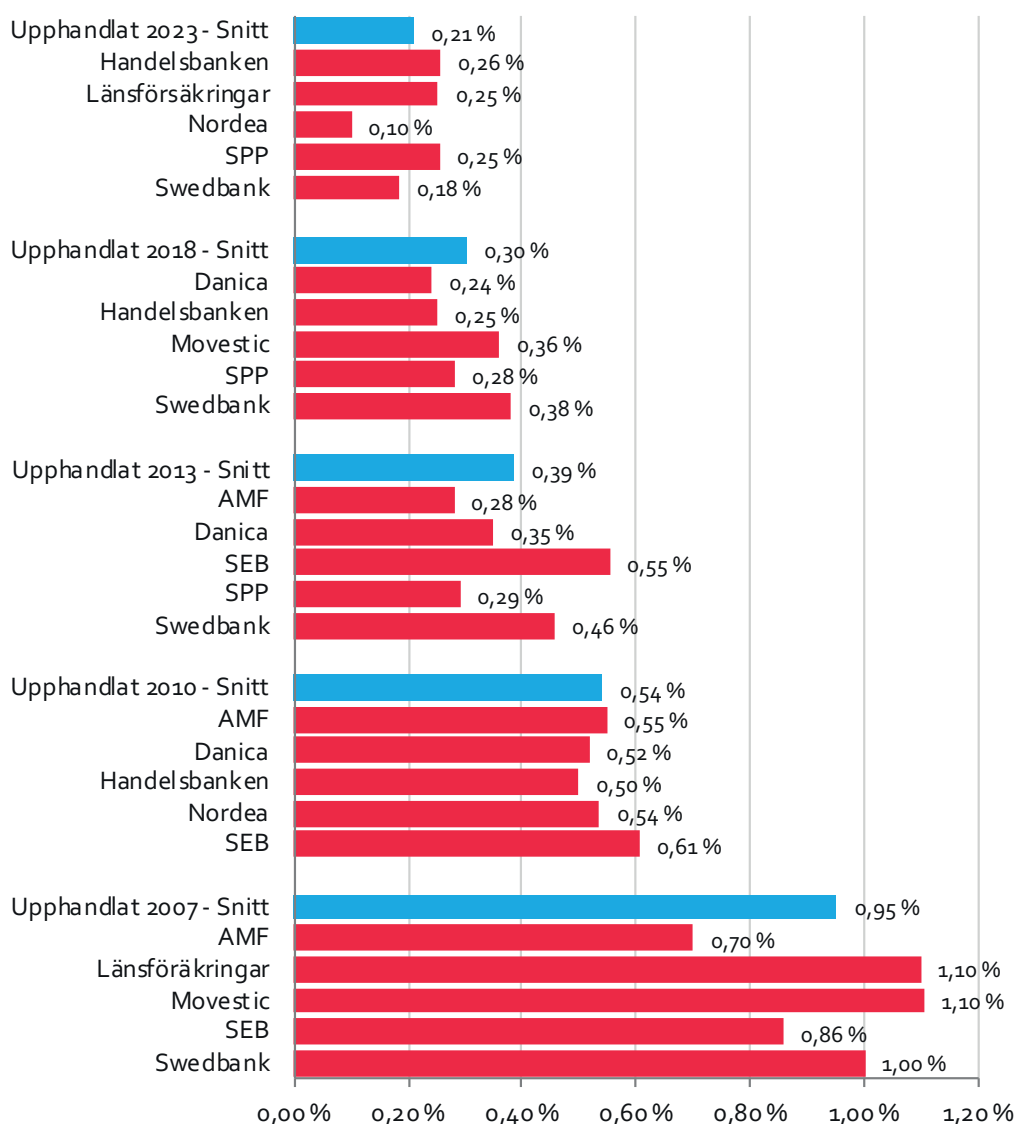
Ingen försäkringsgivare som upphandlats 2023 tar ut någon försäkringsavgift i kronor eller som procent av kapitalet. De tar enbart ut avgift för fonderna, det gäller även entrélösningarna.

SKILLNADER I FONDAVGIFTER

Samtliga fem försäkringsgivare som upphandlades 2023 ligger avgiftsmässigt under den genomsnittliga fondavgift som gällde vid den förra upphandlingen (2018). Även vid den upphandlingen låg samtliga upphandlade försäkringsgivare under snittet för den föregående upphandlingen som gjorts (2013). De tre försäkringsgivare som är med 2018 och som blivit upphandlade igen 2023 har sänkt avgiften något.

I genomsnittsgifterna i graferna nedan ingår i förekommande fall försäkringsavgiften, vilken dock endast återfinns i de utbud som upphandlades 2007. Eventuell resultatbaserad avgift ingår inte.

GRAF 5 AVGIFT PER FÖRSÄKRINGSGIVARE VID UPPHANDLINGAR

FLYTTAVGIFT

Upphandlingen gav försäkringsgivarna möjlighet att ta ut en flyttavgift på maximalt 400 kronor. Av de fondförsäkringsgivare som upphandlats 2023 är det ingen som kommer att ta en flyttavgift. Flytt mellan valbara produkter inom ITP kan även i fortsättningen ske till ingen eller en mycket låg kostnad. Det förekommer som tidigare inga avgifter för flytt mellan fonder inom en fondförsäkringsgivare.

TABELL 26 FLYTTAVGIFT, FONDFÖRSÄKRING

Försäkringsgivare	Flyttavgift
Handelsbanken	0 kronor
Länsförsäkringar	0 kronor
Nordea	0 kronor
SPP	0 kronor
Swedbank	0 kronor

ÄLDRE UTBUD AV FONDFÖRSÄKRINGSPRODUKTER

För första gången i en upphandling av ITP värderades denna gång även försäkringsgivarnas äldre utbud inom fondförsäkring.

Med äldre utbud menas de fondförsäkringsprodukter som försäkringsgivare har inom någon av de tidigare ITP-upphandlingarna, eller för tid före 2007 då ingen upphandling var aktuell.

Offertgivarnas äldre utbud värderades avseende fondutbud och entrélösningar. En del försäkringsgivare har över tid förbättrat sitt erbjudande med exempelvis lägre fondavgifter och även gjort byten eller tillägg av fonder i fondutbudet. Offertgivarna fick i samband med upphandlingen nu möjlighet att inkomma med önskemål om justeringar för de äldre utbudena, en möjlighet som samtliga offertgivare utnyttjade.

Även om en försäkringsgivare som lämnat offert inte blev upphandlad har försäkringsgivaren ändå förbundit sig att genomföra sina offererade justeringar, som i huvudsak innebär lägre avgifter på fondutbud och entrélösningar. Önskade justeringar har krävt ett godkännande av ITP-nämnden. Alla önskade ändringar kunde inte godkännas. Äldre utbud som föll väl ut i värderingen var positivt för offertens resultat. Äldre utbud som kom sämre ut, eller om det saknades helt, bidrog dock inte negativt.

Fondutbud och entrélösningar är inte statiska utan försäkringsgivarna gör justeringar över tid. Justeringar kan exempelvis bero på att försäkringsgivarna önskar komplettera med fonder, byta ut fonder som presterat sämre till förmån för fonder som förväntas prestera bättre, byta till fonder med mer inriktning på hållbarhet med mera. Justeringar kan även göras av administrativa skäl, såsom att fonder slås samman eller läggs ned.

För offertgivare som blivit upphandlade ska justeringar i äldre utbud implementeras senast första oktober 2023. För de som inte blivit upphandlade gällde att offererade justeringar i äldre bestånd skulle vara implementerade senast den sista maj 2023.

Tabellen på nästa sida visar försäkringsgivare med äldre utbud. Ett Ja i tabellen visar i vilka äldre utbud försäkringsgivaren finns med.

TABELL 27 VALBARA FÖRSÄKRINGSGIVARE ÖVER TID, FONDFÖRSÄKRING

Försäkringsgivare	Före 2007	2007	2010	2013	2018	2023
AMF	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-
Folksam	Ja	-	-	-	-	-
Futur	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Handelsbanken	Ja	-	Ja	-	Ja	Ja
Länsförsäkringar	Ja	Ja	-	-	-	Ja
Movestic	Ja	Ja	-	-	Ja	-
Nordea	Ja	-	Ja	-	-	Ja
SEB	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-
Skandia	Ja	-	-	-	-	-
SPP	Ja	-	-	Ja	Ja	Ja
Swedbank	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja

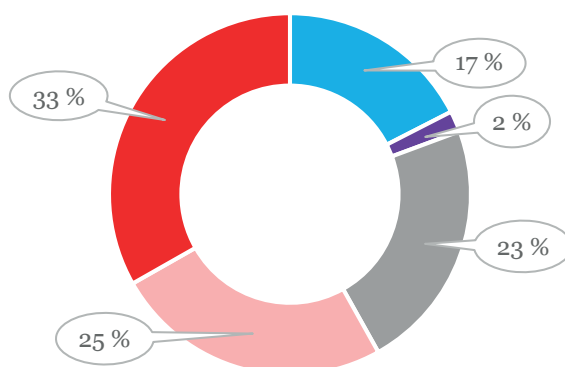
KAPITAL I ÄLDRE UTBUD

Totalt fanns det 170 miljarder i fondförsäkring i äldre utbud per 30 april 2023. Då är även kapital i Folksam och Skandia medräknat.

Kapital i äldre utbud är fördelat enligt grafen nedan. Kapitalet är relativt jämnt fördelat mellan de olika upphandlingarna med undantag för ITP 2007 som utgör en relativt liten andel. Det beror mycket på att försäkringsgivare som upphandlades 2007, och även blev upphandlade 2010, inte skapade nya produkter. De använde produkter från 2007 också för 2010, varför kapitalet för dessa ligger med i ITP 2010 och inte i ITP 2007.

AMF och SEB har samma produkt/generation för ITP 2007 och ITP 2010, och allt kapital för ITP 2007 ligger i ITP 2010 för dem i sammanställningen.

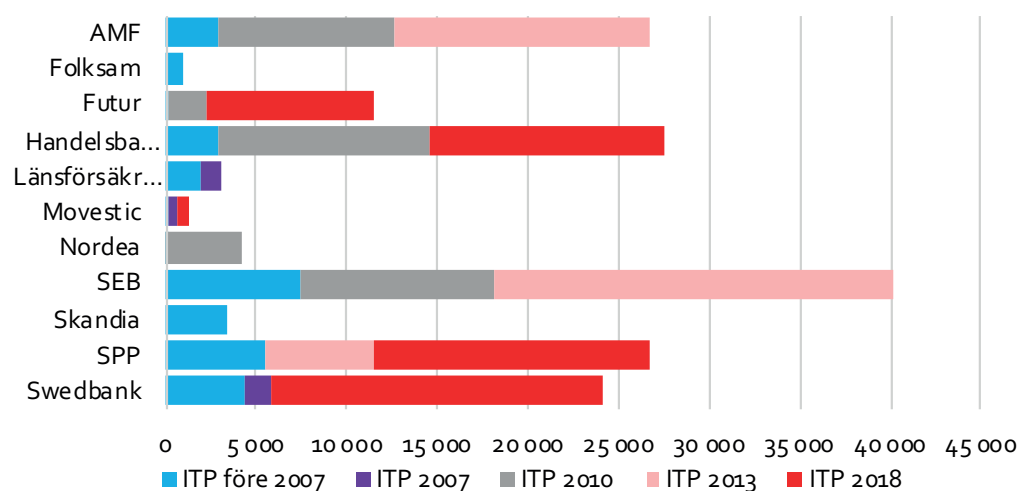
Futur och Swedbank har samma produkt/generation för ITP 2013 och ITP 2018 och för dem ligger kapitalet från ITP 2013 i ITP 2018.

GRAF 6 FÖRDELNING KAPITAL FÖR OLIKA GENERATIONER/UPPHANDLINGAR

■ ITP före 2007 ■ ITP 2007 ■ ITP 2010 ■ ITP 2013 ■ ITP 2018

SEB har klart störst kapital trots att de inte varit upphandlade sedan 2013. Av de som blev upphandlade 2023 har Länsförsäkringar och Nordea ett relativt litet kapital inom ITP, medan övriga tre (Handelsbanken, SPP och Swedbank) har en större andel kapital sedan tidigare.

GRAF 7 KAPITAL I MSEK PER FÖRSÄKRINGSGIVARE OCH UTBUD

ANTAL FONDER I FONDUTBUD

Antal fonder i äldre fondutbud har justerats för flertalet försäkringsgivare i och med de justeringar som önskades och fick godkänt av ITP-nämnden. I flera fall har det blivit färre fonder då försäkringsgivarna försökt att likrikta sina fondutbud över flera upphandlingar/generationer av produkter.

TABELL 28 ANTAL FONDER I FONDUTBUD

Försäkringsgivare	Före 2007	2007	2010	2013	2018	2023
AMF	18	15	15	14	-	-
Futur	24	-	18	18	18	-
Handelsbanken	33	-	26	-	22	33
Länsförsäkringar	78	36	-	-	-	15
Movestic	155	14	-	-	12	-
Nordea	17	-	17	-	-	17
SEB	134	24	24	25	-	-
SPP	103	-	-	23	23	31
Swedbank	23	22	-	22	22	23
Snitt	65,0	22,2	20,0	20,4	19,4	23,8

AVGIFTER I FONDUTBUD

Snittavgiften i det valbara utbudet för ITP 2018 sänks vid denna upphandling så att den numera ligger lägre än det som upphandlades för ITP 2023. Även ITP 2010 och ITP 2013 har nu likvärdiga snittavgifter med ITP 2023.

Nordea och Swedbank är de som sänkt mest för ett enskilt utbud. Nordea har sänkt med 1,04 procentenheter och Swedbank med 0,84 procentenheter för utbudet inom ITP före 2007.

TABELL 29 JUSTERINGAR I SNITTAVGIFTER I FONDUTBUD FÖR RESPEKTIVE FÖRSÄKRINGSGIVARE

Försäkringsgivare	Före 2007	2007	2010	2013	2018	2023
AMF	0,02 %	-0,03 %	-0,03 %	-0,03 %	-	-
Futur	-0,04 %	-	-0,10 %	-0,10 %	-0,10 %	-
Handelsbanken	-0,48 %	-	-0,24 %	-	-0,05 %	0,00 %
Länsförsäkringar	-0,27 %	-0,33 %	-	-	-	0,00 %
Movestic	0,00%	-0,45 %	-	-	-0,10 %	-
Nordea	-1,04 %	-	-0,32 %	-	-	0,00 %
SEB	0,00%	-0,09 %	-0,09 %	-0,06 %	-	-
SPP	0,00 %	-	-	-0,10 %	-0,06 %	0,00 %
Swedbank	-0,84 %	-0,14 %	-	-0,14 %	-0,14 %	0,00 %
Snitt	-0,29 %	-0,21 %	-0,16 %	-0,09 %	-0,09 %	0,00 %

FÖRSÄKRINGSAVGIFTER

Ett antal av de försäkringsgivare som haft försäkringsavgifter tog bort dessa i samband med upphandlingen. Av de försäkringsgivare som inkom med offert denna gång är det endast Movestic som har en försäkringsavgift kvar inom ITP 2007, medan tre har kvar en försäkringsavgift i ITP före 2007 även efter denna upphandling.

Då det inte finns några försäkringsavgifter för fondförsäkring från och med ITP 2010 redovisas de inte i tabellen utan endast ITP före 2007 samt upphandlad ITP 2007.

Kommande försäkringsavgift står först, följt av kommentar för eventuell justering som är gjord i samband med upphandlingen.

TABELL 30 FÖRÄNDRINGAR AV FÖRSÄKRINGSavgIFTER I ÄLDRE UTBUD, FONDfÖRSÄKRING

Försäkringsgivare	Försäkringsavgift ITP före 2007	Försäkringsavgift ITP 2007
AMF	0,30 % oförändrad	0,00 % oförändrad
Futur	0,00 % oförändrad	Ej med
Handelsbanken	0,00 % sänkt från 0,65 %	Ej med
Länsförsäkringar	0,00 % sänkt från 0,50 % + 80 kr/år	0,00 % sänkt från 0,21 %
Movestic	0,60 % oförändrad	0,20 % oförändrad
Nordea	0,00 % oförändrad	Ej med
SEB	0,00 % sänkt från 0,65 %	0,00 % oförändrad
SPP	0,60 % oförändrad	Ej med
Swedbank	0,00 % oförändrad	0,00 % oförändrad

Folksam och Skandia, som inte offererat fondförsäkring i denna upphandling, finns med i ITP före 2007. Dessa två försäkringsgivare har en försäkringsavgift på 90 kronor per år respektive 0,50 procent + 90 kronor per år.

TRADITIONELL FÖRSÄKRING: PLACERINGSRISKEN I UTVALDA PRODUKTER

I denna bilaga redovisas de utvalda produkternas allokering mellan olika tillgångsklasser. Private equity, fastigheter och företagsobligationer med lågt eller inget kreditbetyg har grupperats som "Alternativa tillgångar".

Enligt tillämpad utvärderingsmetod finns det lika många alternativa tillgångsallokeringar för produkterna som det finns finansiella scenarier. Vi har valt att presentera placeringsrisken i det finansiella scenario som utgjorde produktens medianresultat i utvärderingen av "summan reallt utbetald pension". Det innebär att de illustrationer som visas nedan för produkterna baseras på resultat från skilda finansiella scenarier.

I syfte att bättre illustrera skillnader i placeringsrisk som beror på annat än ITP-tjänstemannens ålder kommer vi istället för typperson 4, civilingenjören, redovisa placeringsrisken för typperson 5, mellanchefer. Typperson 5 representerar en mellanchefer som träder in i ITP vid 40 års ålder och får pensionsavsättningar under en del av intjänandefasen och en del av stabiliseringsfasen, totalt 20 år. Även mellanchefer antas gå i pension vid 66 år och med livslång utbetalning.

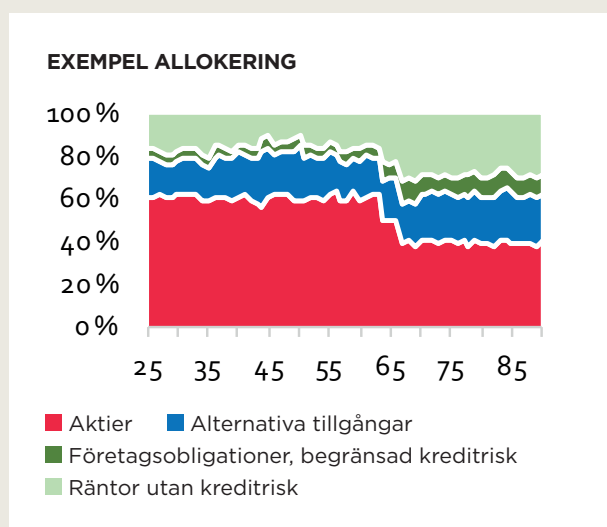
GRAFISK ILLUSTRATION, FÖRKLARING

I samtliga grafer visar X-axeln åldern på ITP-tjänstemannen medan Y-axeln visar den procentuella allokeringen till respektive tillgångsklass. Resultaten beror, förutom på det finansiella scenario som valts ut, även på tillämpade finansiella antaganden och Collectums tolkning av offerterna och ska därför ses som en uppskattning.

ALLOKERINGSGRAF

Graferna kommer översiktligt att visa fördelningen mellan aktier, räntebärande utan kreditrisk, företagsobligationer med begränsad kreditrisk samt det som kallas för "Alternativa tillgångar". De alternativa tillgångarna avser fastigheter, private equity och företagsobligationer/lån med hög kreditrisk.

Det röda området utgör andel aktier. Det ljusgröna utgör andel räntor utan kreditrisk medan den mörkare gröna utgör andelen företagsobligationer med begränsad kreditrisk. Det blå området avser andelen alternativa placeringar.

ALECTA

Alecta har haft en valbar traditionell försäkringsprodukt inom ITP, och varit förvalsalternativ, sedan 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Nej	Ja	Ja	Ja	Ja

Tillgångarna delas upp mellan tre olika delportföljer med olika placeringsrisk, i huvudsak olika andelar aktier. Delportföljernas målallokering framgår av försäkringsvillkoret. Försäkringens kapital placeras i en delportfölj i taget och innebär att placeringsrisken är hög under hela sparfasen och under huvuddelen av stabiliseringsperioden.

Genom ett byte av delportfölj två år före pension sänks aktieandelen med 10 procentenheter och vid pension sänks aktieandelen ytterligare 10 procentenheter genom ett nytt portföljbyte. Andelen räntebärande tillgångar ökar i båda fallen i motsvarande grad.

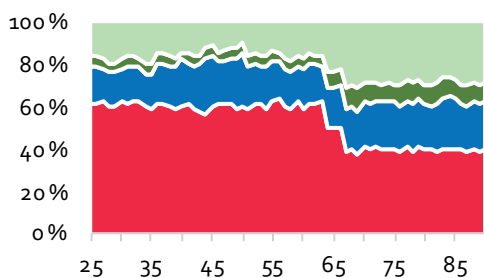
Vid jämförelse med övriga utvalda traditionella försäkringsprodukter är andelen aktier hög, också när ITP-tjänstemannen närmar sig pension, och andelen private equity är låg.

Faktorer som påverkar kapitalets placering och förväntad avkastning:

- ITP-tjänstemannens aktuella ålder.
- Pensioneringsålder.

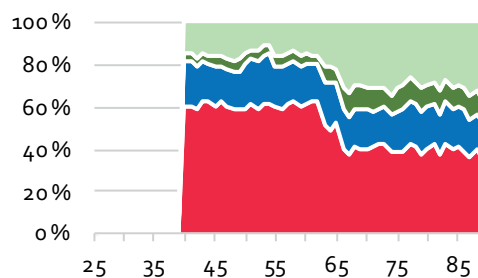
REDOVISNINGSEKONOMEN

Redovisningsekonomen träder in i ITP vid 25 år och kapitalet förvaltas med hög risk under 39 år då placeringsrisken sänks, för att sedan sänkas ytterligare vid pensionering.

MELLANCHEFEN

Mellanchefen träder in i ITP vid 40 år och kapitalet förvaltas i jämförelse med redovisningsekonomen med hög risk under väsentligt kortare tid.

■ Aktier ■ Alternativa tillgångar ■ Företagsoblig. begränsad kreditrisk ■ Räntor utan kreditrisk

AMF

AMF har haft en valbar traditionell försäkringsprodukt inom ITP sedan före 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Försäkringens placeringsrisk kan ses vara en följd av produktens återbäringsmetod snarare än ett placeringsregelverk för olika delpportföljer. Återbäringsmetoden baseras på att de totala tillgångarna delas upp i samband med att avkastningen ska fördelas. Enligt särskild metod kopplas då vissa tillgångar och deras avkastning till AMF:s garantivärde och resterande till AMF:s överskott.

De tillgångar som motsvarar garantivärde har normalt en aktieandel som motsvarar AMF:s totala aktieandel minus 10 procentenheter. De tillgångar som motsvarar överskottet omfattar resterande andel aktier, och vid behov även andra tillgångar med god avkastningspotential.

Den avkastning som fördelas till försäkringens bygger på att en andel kapital (motsvarande försäkringens överskott) fördelas avkastning från de tillgångar som har kopplats till AMF:s överskott. Försäkringens garantivärde fördelas avkastning från de tillgångar som har kopplats till AMF:s garantivärde.

Metoden omfattar också en fördelningsfaktor vars syfte är att uppfylla AMF:s mål om att alla försäkringar ska fördelas avkastning från en minsta andel aktier.

AMF har förändrat produktens garantikonstruktion, vilket gör att det kan ske garantiförstärkning även under utbetalningsfasen. Det innebär att försäkringar under utbetalning kommer att fördelas ungefär samma avkastning.

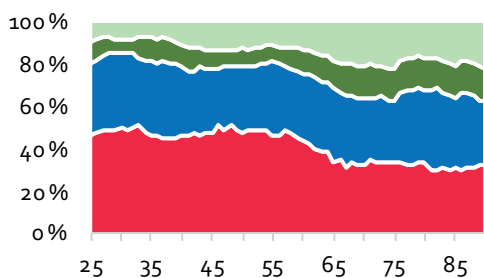
Vid jämförelse med övriga utvalda traditionella försäkringsprodukter är andelen fastigheter hög och andelen aktier något lägre.

Faktorer som påverkar kapitalets placering och förväntad avkastning:

- AMF:s överskott och försäkringens överskott.
- Pensioneringsålder och utbetalningstid.
- Tillämpad målsättning om minsta andel aktier för garantivärdet.

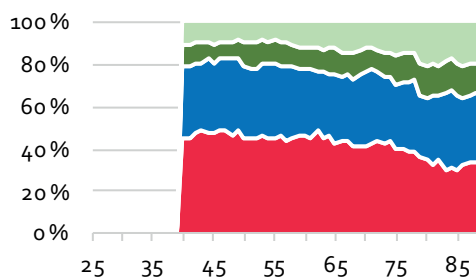
REDOVISNINGSEKONOMEN

Redovisningsekonomen träder in i ITP vid 25 år vilket normalt ger ett högt överskott och därmed avkastning från tillgångar med högre risk.

MELLANCHEFEN

Mellanchefen träder in i ITP vid 40 år vilket normalt leder till lägre överskott och därmed avkastning från tillgångar med något lägre risk.

■ Aktier ■ Alternativa tillgångar ■ Företagsoblig. begränsad kreditrisk ■ Räntor utan kreditrisk

FOLKSAM

Folksam har haft en valbar traditionell försäkringsprodukt inom ITP sedan före 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

I perioden fram till 55 år fördelas premierna enligt en given nyckel mellan två delportföljer. Nyckeln leder till att premierna placeras med lägre risk över tid. Från 55 år omplaceras även försäkringskapitalet enligt samma nyckel och från 65 år placeras 100 procent av försäkringskapitalet i den ena av delportföljerna, den med lägre risk.

Folksam har ökat diversifieringen i delportföljen med lägre placeringsrisk som nu även omfattar företagsobligationer.

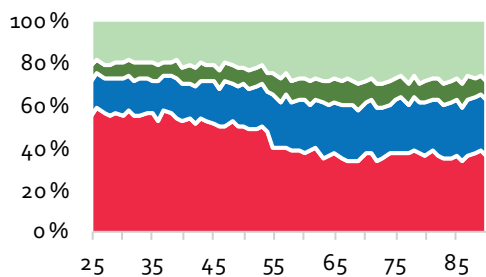
Vid jämförelse med övriga utvalda traditionella försäkringsprodukter är placeringsrisken något lägre under spar- och stabiliseringsfasen och särskilt mellan 50 år och pensionstidpunkten.

Faktorer som påverkar kapitalets placering och förväntad avkastning:

- ITP-tjänstemannens aktuella ålder.
- Pensioneringsålder.

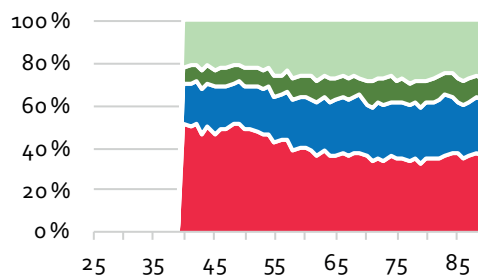
REDOVISNINGSEKONOMEN

Redovisningsekonomen träder in i ITP vid 25 år och kapitalet förvaltas med hög risk under 30 år varpå placeringsrisken successivt sänks fram till pensionering.

MELLANCHEFEN

Mellanchefen träder in i ITP vid 40 år och kapitalet förvaltas i jämförelse med redovisningsekonomen med hög risk under väsentligt kortare tid.

■ Aktier ■ Alternativa tillgångar ■ Företagsoblig. begränsad kreditrisk ■ Räntor utan kreditrisk

NORDEA

Nordea var senast upphandlad inom traditionell försäkring 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Ja	Nej	Nej	Ja

I perioden fram till 55 års ålder placeras alla premier i en delportfölj med hög placeringsrisk. Från 55 år fram till pension omfördelas årligen 1/16 av försäkringskapitalet till en delportfölj med lägre risk. Under utbetalningsfasen fortsätter försäkringskapitalet att vara fördelat mellan två delportföljer. Ingen ytterligare omfördelning mellan delportföljerna sker efter pensionering.

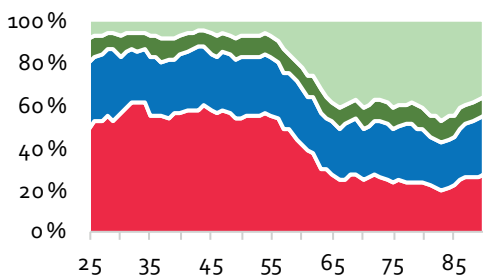
Vid jämförelse med övriga utvalda traditionella försäkringsprodukter är placeringsrisken hög i åldrar upp till 55 år, med en relativt hög andel aktier och private equity. Andelen aktier och private equity är sedan relativt låg under utbetalningsfasen.

Faktorer som påverkar kapitalets placering och förväntad avkastning:

- ITP-tjänstemannens aktuella ålder.
- Pensioneringsålder.

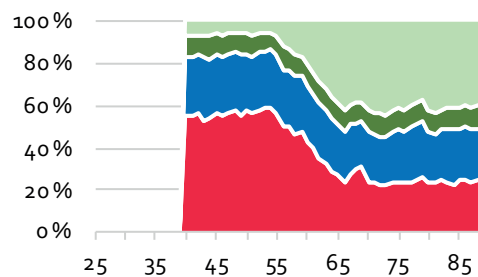
REDOVISNINGSEKONOMEN

Redovisningsekonomen träder in i ITP vid 25 år och kapitalet förvaltas med hög risk under 30 år varpå placeringsrisken successivt sänks fram till pensionering.

MELLANCHEFEN

Mellanchefen träder in i ITP vid 40 år och kapitalet förvaltas i jämförelse med redovisningsekonomen med hög risk under väsentligt kortare tid.

■ Aktier ■ Alternativa tillgångar ■ Företagsoblig. begränsad kreditrisk ■ Räntor utan kreditrisk

SPP

SPP har inte varit upphandlade inom traditionell försäkring för ITP tidigare men var valbara fram till 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Nej	Nej	Nej	Ja

Placeringsrisken regleras efter försäkringens överskott och duration genom en fördelning av försäkringskapitalet mellan tre olika delportföljer.

En av de tre delportföljerna placerar kapital i tillgångarna aktier, private equity och fastigheter, där den totala aktieexponeringen är 110 procent. De övriga två portföljerna är i huvudsak ränteportföljer med olika duration och kreditrisk. Det innebär bland annat att Collectum har behövt göra anpassningar för att hantera en tänkt negativ ränteposition, varför placeringsrisken i nedanstående grafer inte behöver stämma med hur SPP väljer att presentera sin produkt.

Försäkringarnas överskott regleras under utbetalningsfasen genom (eventuella) årliga garantiförstärkningar. Förstärkningen baseras på det högsta pensionsbelopp som tidigare har betalats ut.

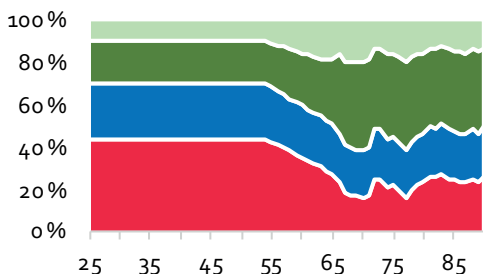
Vid jämförelse med övriga utvalda traditionella försäkringsprodukter är tillgångarna särskilt väldiversifierade. Andelen företagsobligationer efter pension är särskilt hög.

Faktorer som påverkar kapitalets placering och förväntad avkastning:

- ITP-tjänstemannens aktuella ålder.
- Pensioneringsålder och utbetalningstid.
- Försäkringens överskott.
- SPP:s aktuella bedömning av marknadsräntornas utveckling.

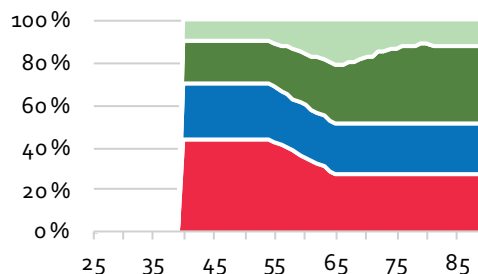
REDOVISNINGSEKONOMEN

Redovisningsekonomen träder in i ITP vid 25 år och kapitalet förvaltas med hög risk under 30 år då placeringsrisken successivt sänks fram till pensionering.

MELLANCHEFEN

Mellanchefen träder in i ITP vid 40 år och kapitalet förvaltas i jämförelse med redovisningsekonomen med hög risk under väsentligt kortare tid.

■ Aktier ■ Alternativa tillgångar ■ Företagsoblig. begränsad kreditrisk ■ Räntor utan kreditrisk

FONDFÖRSÄKRING: FÖRSÄKRINGSGIVARNAS ENTRÉLÖSNINGAR

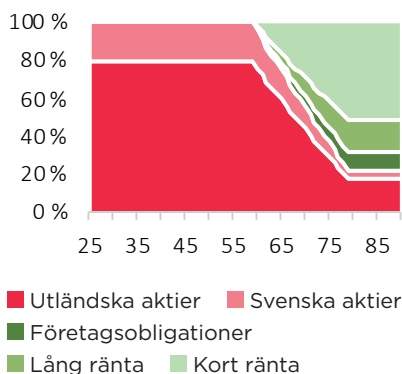
På följande sidor finns en genomgång av de upphandlade försäkringsgivarnas entrélösningar tillsammans med grafer som visar avgifter och allokering över tid.

GRAFISK ILLUSTRATION, FÖRKLARING

I samtliga grafer visar X-axeln åldern på den försäkrade.

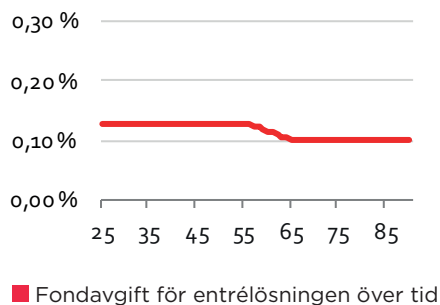
ALLOKERINGSGRAF

Grafen visar översiktligt fördelningen mellan aktier och räntebärande. Fördelningen baserar sig i första hand på fondernas kategorier. De röda områdena är andel aktier där det ljusare området är andel svenska aktier, det mörkare andel utländska aktier och det gröna andel räntebärande. Ingen entrélösning trappar ned aktieandelen före 55 års ålder.

FONDAVGIFTSGRAF

Grafen visar hur fondavgiften varierar över tid. För samtliga entrélösningar så sjunker avgiften när pensionsspararen blir äldre och kapitalet viktas om till räntefonder.

HANDELSBANKEN

Handelsbanken blev upphandlade vid senaste upphandlingen (2018), men var även upphandlade 2010.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2010	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja

HANDELSBANKEN ITP HÅLLBAR PENSION

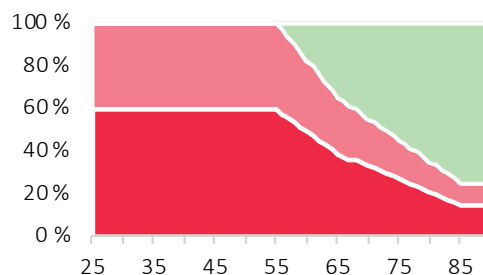
Entrélösningen består av fem fonder varav fyra är aktiefonder. Aktiefonderna utgörs i storleksordning av en Sverigefond, en globalfond, en tillväxtmarknadsfond och en branschfond. Räntefonden är en kort räntefond.

Den successiva omfördelningen från aktiefonder till att även innehålla en räntefond påbörjas tio år före den avtalade pensionsåldern. När fördelningen nått 25 procent aktiefonder och 75 procent räntefonder är omfördelningen klar. Vid livsvarig utbetalning uppnås målfördelningen tjugo år efter avtalad pensionsålder. Om den försäkrade väljer en tidsbegränsad utbetalning som är kortare än 20 år, sker omfördelningen till räntefond i snabbare takt.

Fas	Uppskattad andel av kapitalet som placeras i tillgångar motsvarande aktier
Intjänandefasen	100 procent
Stabiliseringsfasen	100 procent aktiefonder som börjar trappas ned med räntefonder
Utbetalningsfasen	Från cirka 65 % andel som trappas ned till 25 %

Fram till att den försäkrade är 56 år är hela kapitalet investerat i aktiefonder och därefter viktas pensionskapitalet över till att även innehålla räntor.

- Utländska aktier
- Svenska aktier
- Företagsobligationer
- Lång ränta
- Kort ränta

INGÅENDE FONDER I ENTRÉLÖSNINGEN

Fond	Kategori
Handelsbanken Global Tema (A1 SEK)	Global, tillväxtbolag
Handelsbanken Hållbar Energi (A1 SEK)	Branschfond, ny energi
Handelsbanken Sverige Selektiv (A1) SEK	Sverige
Handelsbanken Tillväxtmarknad Tema (A1 SEK)	Tillväxtmarknader
Handelsbanken Institutionell Kortränta (A1 SEK)	Ränte - SEK obligationer, korta

FAKTORER SOM PÅVERKAR KAPITALET'S PLACERING OCH FÖRVÄNTAD AVKASTNING

I en entrélösning är det den försäkrades ålder som bestämmer kapitalets placering. Risken kommer automatiskt att sänkas i takt med att den försäkrade blir äldre.

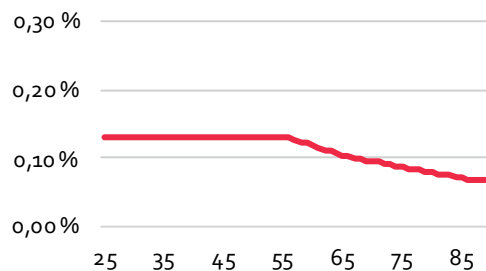
AVGIFTER OCH KOSTNADER

Den kapitalförvaltningskostnad som redovisas i nedanstående tabell gäller för entrélösningen. Övriga avgifter och kostnader gäller även om pensionskapitalet är helt eller delvis investerat i enskilda fonder. För avgifter för försäkringsgivarens fonder, se Bilaga 3. *Fondförsäkring: Fondutbud per försäkringsgivare.*

Avgift, kostnad	Handelsbanken ITP Hållbar Pension
Försäkringsavgift, rörlig	0 % av kapitalet
Försäkringsavgift, fast	0 kr
Kapitalförvaltningskostnad (fondavgift)	0,13 % ned till 0,07 % av kapitalet
Flyttavgift	0 kr

Avgiften för Handelsbanken ITP Hållbar Pension sjunker i takt med att risken trappas ned och andelen aktier sjunker till förmån för räntor.

- Avgift som högst: 0,13 %
- Avgift som lägst: 0,07 %

LÄNSFÖRSÄKRINGAR

Länsförsäkringar var upphandlade senast 2007.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2010	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Ja

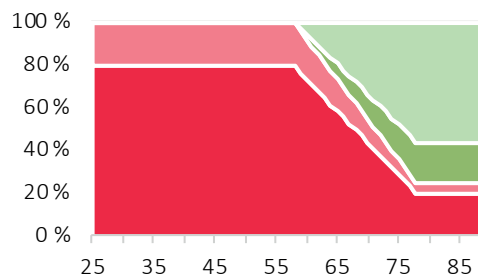
LÄNSFÖRSÄKRINGAR ENTRÉ ITP

Entrélösningen består av fyra fonder uppdelat på två delar. Dels LF Spara, som innehåller en global och en svensk aktiefond, dels LF Bevara som innehåller en kort och en lång räntefond. Risknedtrappning påbörjas 6 år innan pension och pågår till 13 år efter pension vid livsvarig utbetalning. Om den försäkrade väljer en tidsbegränsad utbetalning sker omfördelningen till räntefonder i snabbare takt.

Fas	Uppskattad andel av kapitalet som placeras i tillgångar motsvarande aktier
Intjänandefasen	100 procent
Stabiliseringsfasen	100 procent aktiefonder som börjar trappas ned med räntefonder
Utbetalningsfasen	Från cirka 74 % andel aktier som trappas ned till 25 %

Fram till att den försäkrade är 59 år är hela kapitalet investerat i aktiefonder och därefter börjar pensionskapitalet viktas över till att även innehålla räntor.

- Utländska aktier ■ Svenska aktier
- Företagsobligationer
- Lång ränta ■ Kort ränta

INGÅENDE FONDER I ENTRÉLÖSNINGEN

Fond	Kategori
Länsförsäkringar Global Index	Global, mix bolag
Länsförsäkringar Kort räntefond	Ränte - SEK obligationer, korta
Länsförsäkringar Lång Räntefond A	Ränte - SEK obligationer, mix
Länsförsäkringar Sverige Vision B	Sverige

FAKTORER SOM PÅVERKAR KAPITALET PLACERING OCH FÖRVÄNTAD AVKASTNING

I en entrélösning är det den försäkrades ålder som bestämmer kapitalets placering. Risken kommer automatiskt att sänkas i takt med att den försäkrade blir äldre.

AVGIFTER OCH KOSTNADER

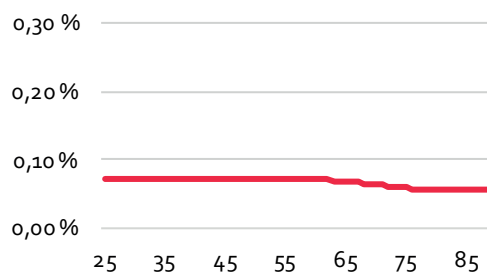
Den kapitalförvaltningskostnad som redovisas i nedanstående tabell gäller för entrélösningen. Övriga avgifter och kostnader gäller även om pensionskapitalet är helt eller delvis investerat i enskilda fonder. För avgifter för försäkringsgivarens fonder se *Bilaga 3. Fondförsäkring: Fondutbud per försäkringsgivare*.

Avgift, kostnad	Länsförsäkringar Entré ITP
Försäkringsavgift, rörlig	0 % av kapitalet
Försäkringsavgift, fast	0 kr
Kapitalförvaltningskostnad (fondavgift)	0,07 % ned till 0,06 % av kapitalet
Flyttavgift	0 kr

Avgiften för Länsförsäkringar Entré ITP sjunker i takt med att risken trappas ned och andelen aktier sjunker till förmån för räntor.

■ Avgift som högst: 0,07 %

■ Avgift som lägst: 0,06 %

NORDEA

Nordea var senast upphandlat 2010.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2010	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja

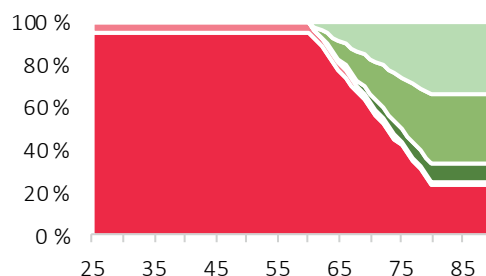
NORDEA ENTRÉPORTFÖLJ ITP

Entrélösningen består av fem fonder. Aktiedelen består av en global aktiefond och en nordisk småbolagsfond. Räntedelen består av en kort och en lång räntefond samt en realräntefond. Fram till fem år innan avtalad utbetalningstidpunkt är hela kapitalet placerat i aktieportföljen. Därefter sker en successiv omfördelning till ränteportföljen. Vid livsvarig utbetalningsperiod pågår omfördelning till ränteportföljen under 15 år efter avtalad utbetalningstidpunkt. Vid temporär utbetalning, 5 till 20 år, sker omfördelning fram till fem år innan utbetalningsperioden är slut.

Fas	Uppskattad andel av kapitalet som placeras i tillgångar motsvarande aktier
Intjänandefasen	100 procent
Stabiliseringsfasen	100 procent aktiefonder som börjar trappas ned med räntefonder
Utbetalningsfasen	Från cirka 78 % andel aktier som trappas ned till 25 % aktier när risken är som lägst

Fram till att den försäkrade är 60 år är hela kapitalet investerat i aktiefonder och därefter viktas pensionskapitalet över till att även innehålla räntor. Från 80 år är andel räntor som högst, 75 procent.

■ Utländska aktier ■ Svenska aktier
■ Företagsobligationer
■ Lång ränta ■ Kort ränta

INGÅENDE FONDER I ENTRÉLÖSNINGEN

Fond	Kategori
Nordea Institutionella Aktiefonden Världen icke-utd	Global, mix bolag
Nordea Institutionella Räntefonden långa placeringar, SEK icke-utd	Ränte - SEK obligationer, mix
Nordea Nordic Small Cap K SEK	Norden, små-/medelstora bolag
Nordea SEK Instituutiokorko K SWE	Ränte - SEK obligationer, korta
Nordea SVE Realikorko K SEK	Ränte - SEK obligationer, reala

FAKTORER SOM PÅVERKAR KAPITALET PLACERING OCH FÖRVÄNTAD AVKASTNING

I en entrélösning är det den försäkrades ålder som bestämmer kapitalets placering. Risken kommer automatiskt att sänkas i takt med att den försäkrade blir äldre.

AVGIFTER OCH KOSTNADER

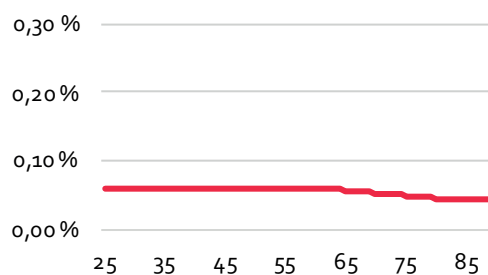
Den kapitalförvaltningskostnad som redovisas i nedanstående tabell gäller för entrélösningen. Övriga avgifter och kostnader gäller även om pensionskapitalet är helt eller delvis investerat i enskilda fonder. För avgifter för försäkringsgivarens fonder se *Bilaga 3. Fondförsäkring: Fondutbud per försäkringsgivare*.

Avgift, kostnad	Nordea Entréportfölj ITP
Försäkringsavgift, rörlig	0 % av kapitalet
Försäkringsavgift, fast	0 kr
Kapitalförvaltningskostnad (fondavgift)	0,06 % ned till 0,05 % av kapitalet
Flyttavgift	0 kr

Avgiften för Nordea Entréportfölj ITP sjunker i takt med att risken trappas ned och andelen aktier sjunker till förmån för räntor.

■ Avgift som högst: 0,06 %

■ Avgift som lägst: 0,05 %

SPP

SPP har varit ett valbart bolag för fondförsäkring inom ITP 1 från och med upphandlingen 2013.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2010	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja

SPP ETT VAL ITP

Entrélösningen består av elva olika fonder. Samtliga fonder kommer från Storebrand varav fem fonder är aktiefonder och sex är räntefonder. Aktiefonderna utgörs av två globalfonder, två Sverigefonder och en tillväxtmarknadsfond.

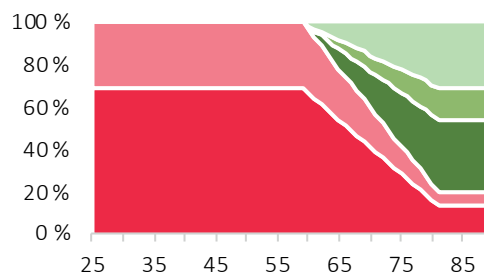
Räntedelen utgörs av en mix av korta och långa räntefonder och företagsobligationsfonder.

Nedtrapping av risken börjar 6 år innan pension. SPP har den entrélösning som har minst andel aktier då risken är som lägst med 20 procent i aktier.

Fas	Uppskattad andel av kapitalet som placeras i tillgångar motsvarande aktier
Intjänandefasen	100 procent
Stabiliseringsfasen	100 procent aktiefonder som börjar trappas ned med räntefonder
Utbetalningsfasen	Från cirka 74 % andel aktier som trappas ned till 20 %

Fram till att den försäkrade är 59 år är hela kapitalet investerat i fem olika aktiefonder och därefter viktas pensionskapitalet över till att även innehålla räntor.

- Utländska aktier
- Svenska aktier
- Företagsobligationer
- Lång ränta
- Kort ränta

INGÅENDE FONDER I ENTRÉLÖSNINGEN

Fond	Kategori
Storebrand Emerging Markets Plus A SEK	Tillväxtmarknader
Storebrand FRN Företagsobligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, företag
Storebrand Global Företagsobligation A SEK	Ränte - övriga obligationer
Storebrand Global Plus A SEK	Global, mix bolag
Storebrand Global Solutions A SEK	Global, mix bolag
Storebrand Grön Obligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, mix
Storebrand High Yield Företagsobligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, flexibel, högrisk
Storebrand Kortränta A SEK	Ränte - SEK obligationer, korta
Storebrand Obligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, mix
Storebrand Sverige Plus A SEK	Sverige
Storebrand Sverige Småbolag Plus A SEK	Sverige, små-/medelstora bolag

FAKTORER SOM PÅVERKAR KAPITALET'S PLACERING OCH FÖRVÄNTAD AVKASTNING

I en entrélösning är det den försäkrades ålder som bestämmer kapitalets placering. Risken kommer automatiskt att sänkas i takt med att den försäkrade blir äldre.

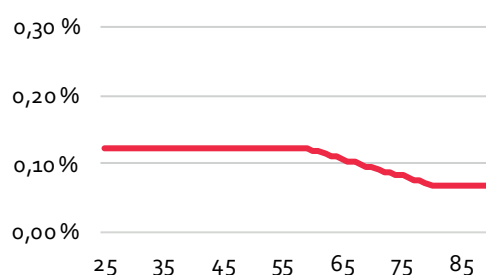
AVGIFTER OCH KOSTNADER

Den kapitalförvaltningskostnad som redovisas i nedanstående tabell gäller för entrélösningen. Övriga avgifter och kostnader gäller även om pensionskapitalet är helt eller delvis investerat i enskilda fonder. För avgifter (kapitalförvaltningskostnad) för försäkringsgivarens fonder se *Bilaga 3. Fondförsäkring: Fondutbud per försäkringsgivare*.

Avgift, kostnad	SPP Ett val ITP
Försäkringsavgift, rörlig	0 % av kapitalet
Försäkringsavgift, fast	0 kr
Kapitalförvaltningskostnad (fondavgift)	0,12 % ned till 0,07 % av kapitalet
Flyttavgift	0 kr

Avgiften för SPP Ett val ITP sjunker i takt med att risken trappas ned och andelen aktier sjunker till förmån för räntor.

- Avgift som högst: 0,12 %
- Avgift som lägst: 0,07 %

SWEDBANK

Swedbank har varit ett valbart bolag för fondförsäkring inom ITP 1 sedan upphandlingen 2007, med undantag av upphandlingen 2010 då de inte blev upphandlade.

ITP före 2007	ITP 2007	ITP 2010	ITP 2013	ITP 2018	ITP 2023
Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja

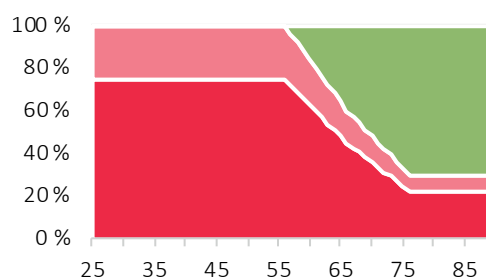
SWEDBANK GENERATION ITP

Entrélösningen består av tre olika fonder. Två av fonderna är aktiefonder och kommer från Swedbank. Inriktningen på dem är global samt global och Sverige. Räntedelen utgörs även den av en fond från Swedbank och är en lång räntefond. Swedbank har den entrélösning som har högst andel aktier då risken är som lägst med 30 procent i aktier. Nedtrappning av risk börjar 9 år innan vald pensionsålder och pågår 10 år efter vald pensionsålder.

Fas	Uppskattad andel av kapitalet som placeras i tillgångar motsvarande aktier
Intjänandefasen	100 procent
Stabiliseringsfasen	100 procent aktiefonder som börjar trappas ned med en räntefond
Utbetalningsfasen	Från cirka 60 % andel aktier som trappas ned till 30 %

Fram till att den försäkrade är 56 år är hela kapitalet investerat i aktiefonder och därefter viktas pensionskapitalet över till att även innehålla räntor.

■ Utländska aktier ■ Svenska aktier
■ Företagsobligationer
■ Lång ränta ■ Kort ränta

INGÅENDE FONDER I ENTRÉLÖSNINGEN

Fond	Kategori
Swedbank Robur Globalfond I	Global, tillväxtbolag
Swedbank Robur Obligation A	Ränte - SEK obligationer, mix
Swedbank Robur Talenten Aktiefond MEGA J	Global & Sverige

FAKTORER SOM PÅVERKAR KAPITALET PLACERING OCH FÖRVÄNTAD AVKASTNING

I en entrélösning är det den försäkrades ålder som bestämmer kapitalets placering. Risken kommer automatiskt att sänkas i takt med att den försäkrade blir äldre.

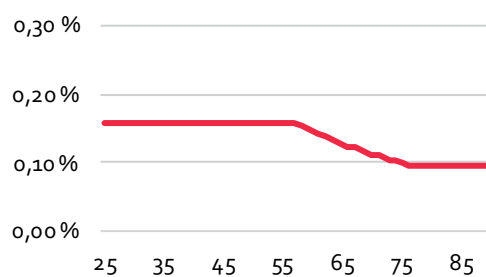
AVGIFTER OCH KOSTNADER

Den kapitalförvaltningskostnad som redovisas i nedanstående tabell gäller för entrélösningen. Övriga avgifter och kostnader gäller även om pensionskapitalet är helt eller delvis investerat i enskilda fonder. För avgifter för försäkringsgivarens fonder se *Bilaga 3. Fondförsäkring: Fondutbud per försäkringsgivare*.

Avgift, kostnad	Swedbank Generation ITP
Försäkringsavgift, rörlig	0 % av kapitalet
Försäkringsavgift, fast	0 kr
Kapitalförvaltningskostnad (fondavgift)	0,16 % ned till 0,10 % av kapitalet
Flyttavgift	0 kr

Avgiften för Swedbank Generation ITP sjunker i takt med att risken trappas ned och andelen aktier sjunker till förmån för räntor.

- Avgift som högst: 0,16 %
- Avgift som lägst: 0,10 %

FONDFÖRSÄKRING: FONDUTBUD PER FÖRSÄKRINGSGIVARE

Här presenterar vi de upphandlade försäkringsgivarnas fondutbud. Morningstar Rating är per 2023-05-31. Den avgift som presenteras under rubriken "Årlig avg ITP" heter "Ongoing Cost Estimated" hos Morningstar och är den senaste tillgängliga (motsvarar Årlig avgift). SFDR, Sustainable Finance Disclosure Regulation, är senast tillgängliga hos Morningstar i maj.

HANDELSBANKEN

Antal fonder: 33	Snittavgift: 0,26 %	SFDR 8: 28
Antal unika kategorier: 25	Årlig avgift: 0,28 %	SFDR 9: 4
Morningstar Raring (31/5): 3,69	Prestationsbaserat arvode: 1 fond	SFDR övriga och utan: 1

Fondutbud Handelsbanken Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
AMF Räntefond Kort	Ränte - SEK obligationer, korta	0,10	0,10	-	8
AMF Räntefond Lång	Ränte - SEK obligationer, mix	0,10	0,10	★★★★★	8
Cliens Småbolag A	Sverige, små-/ medelstora bolag	0,45 +prest. avg	0,46	★★★★★	8
Handelsbanken Amerika Småbolag Tema A1 SEK	USA, småbolag	0,23	0,23	★★★	8
Handelsbanken Asien Tema (A1 SEK)	Asien ex Japan	0,23	0,23	★★★	8
Handelsbanken Euro Obligation (A1 SEK)	Ränte - euro obligationer, statliga	0,20	0,20	★★★	-
Handelsbanken Euro Ränta (A1 SEK)	Ränte - euro obligationer, korta	0,10	0,10	★★	8
Handelsbanken Europa Index Criteria (A1 SEK)	Europa, mix bolag	0,10	0,10	★★★	8
Handelsbanken Europa Småbolag (A1 SEK)	Europa, småbolag	0,23	0,28	-	8
Handelsbanken Finland Småbolag (A1 SEK)	Finland	0,30	0,34	★★★★	8
Handelsbanken Företagsobligation (A1 SEK)	Ränte - SEK obligationer, företag	0,15	0,15	★★★	8
Handelsbanken Global High Dividend Low Volatility Criteria (A1 SEK)	Global, stor utdelning	0,15	0,17	★★	8
Handelsbanken Global Index Criteria (A1 SEK)	Global, mix bolag	0,10	0,11	★★★★	8
Handelsbanken Global Småbolag Index Criteria A1 SEK	Global, småbolag	0,15	0,18	★★★	8
Handelsbanken Global Tema (A1 SEK)	Global, tillväxtbolag	0,23	0,24	★★★	8
Handelsbanken Hållbar Energi (A1 SEK)	Branschfond, ny energi	0,23	0,25	★★★★	9

Fondutbud Handelsbanken Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Handelsbanken Hållbar Global Obligation A1 SEK	Ränte - övriga obligationer	0,15	0,15	-	9
Handelsbanken Hälsovård Tema (A1 SEK)	Branschfond, läkemedel	0,50	0,50	★★★★★	9
Handelsbanken Institutionell Kortränta (A1 SEK)	Ränte - SEK obligationer, korta	0,05	0,05	-	8
Handelsbanken Japan Tema (A1 SEK)	Japan	0,23	0,23	★★★	8
Handelsbanken Latinamerika Impact Tema (A1 SEK)	Latinamerika	0,48	0,48	★★★	9
Handelsbanken Långränta (A1 SEK)	Ränte - SEK obligationer, mix	0,05	0,05	★★	8
Handelsbanken Norden Ind Criteria (A1 SEK)	Norden	0,10	0,13	★★★	8
Handelsbanken Svenska Småbolag (A1 SEK)	Sverige, små-/ medelstora bolag	0,30	0,31	★	8
Handelsbanken Sverige Index Criteria (A1 SEK)	Sverige	0,07	0,10	★★★	8
Handelsbanken Sverige Selektiv (A1) SEK	Sverige	0,50	0,50	★★★★★	8
Handelsbanken Tillväxtmarknad Tema (A1 SEK)	Tillväxtmarknader	0,48	0,48	★★★★	8
Handelsbanken USA Index Criteria (A1 SEK)	USA, mix bolag	0,10	0,10	★★★★★	8
UI - Aktia EM Frontier Bond+ IX SEK	Ränte - tillväxtm, obligationer, lokal valuta	0,45	0,64	★★★★★	8
UI Aktia EM Local Currency Bond+ IX SEK	Ränte - tillväxtm, obligationer, lokal valuta	0,27	0,49	★★★★★	8
Öhman FRN A	Ränte - SEK obligationer, företag	0,47	0,48	★★★★	8
Öhman Företagsobligationsfond A	Ränte - SEK obligationer, företag	0,55	0,56	★★★★	8
Öhman Global A	Global, mix bolag	0,68	0,72	★★★★	8

LÄNSFÖRSÄKRINGAR

Antal fonder: 15	Snittavgift: 0,25%	SFDR 8: 12
Antal unika kategorier: 15	Årlig avgift: 0,30 %	SFDR 9: 3
Morningstar Raring (31/5): 3,93	Prestationsbaserat arvode: Inga fonder	SFDR övriga och utan: 0

Fondutbud Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
DNB Teknologi A	Branschfond, ny teknik	0,53	0,55	★★★★★	8
Handelsbanken Hållbar Energi (A1 SEK)	Branschfond, ny energi	0,65	0,67	★★★★	9
Handelsbanken Hälsovård Tema (A1 SEK)	Branschfond, läkemedel	0,65	0,65	★★★★★	9
Länsförsäkringar Europa Index	Europa, mix bolag	0,07	0,07	★★★★	8
Länsförsäkringar Fastighet Europa	Branschfond, fastighetsbolag Europa	0,15	0,30	★★★	8
Länsförsäkringar Global Index	Global, mix bolag	0,07	0,07	★★★★	8
Länsförsäkringar Japan Index	Japan	0,07	0,07	★★★	8
Länsförsäkringar Kort räntefond	Ränte - SEK obligationer, korta	0,05	0,05	-	8
Länsförsäkringar Lång Räntefond A	Ränte - SEK obligationer, mix	0,05	0,05	★★★★	8
Länsförsäkringar Småbolag Sverige Vision B	Sverige, små-/medelstora bolag	0,15	0,17	★★★★	8
Länsförsäkringar Sverige Vision B	Sverige	0,09	0,11	★★★★	8
Länsförsäkringar Tillväxtmarknad Index A	Tillväxtmarknader	0,20	0,21	★★★	8
Länsförsäkringar USA Index	USA, mix bolag	0,07	0,07	★★★★	8
Pictet-Timber P USD	Branschfond, råvaror	0,70	1,10	★★★★	9
Öhman Marknad Pacific A	Asien & Australien ex Japan & Kina	0,30	0,33	★★★★	8

NORDEA

Antal fonder: 17	Snittavgift: 0,10 %	SFDR 8: 15
Antal unika kategorier: 16	Årlig avgift: 0,12 %	SFDR 9: 1
Morningstar Raring (31/5): 4,19	Prestationsbaserat arvode: Inga fonder	SFDR övriga och utan: 1

Fondutbud Nordea Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Lannebo Sverige Plus SEK F	Sverige	0,13	0,18	★★★★★	8
Nordea 1 - Global Climate and Environment Fund BP SEK	Branschfond, miljö	0,14	0,42	★★★★	9
Nordea Asian Stars A SEK	Asien ex Japan	0,10	0,39	★★★★	8
Nordea Avtalspensionsfond Midi	Blandfond - SEK, aggressiv	0,08	0,11	★★★★★	8
Nordea European Stars A growth SEK	Europa, mix bolag	0,10	0,09	★★★★	8
Nordea Global Enhanced tillväxt SEK	Global, mix bolag	0,10	0,09	★★★★★	-
Nordea Institutionella Aktiefonden Världen icke-utd	Global, mix bolag	0,10	0,10	★★★★	8
Nordea Institutionella Räntefonden långa placeringar, SEK icke-utd	Ränte - SEK obligationer, mix	0,05	0,10	★★★★	8
Nordea Japani K SEK	Japan	0,08	0,05	★★★	8
Nordea Nordic Small Cap K SEK	Norden, små-/medelstora bolag	0,14	0,08	★★★★★	8
Nordea North American Dividend Fund A (SEK) growth	USA, stor utdelning	0,10	0,15	★★★★	8
Nordea Pohjoismaat K SEK	Norden	0,10	0,11	★★★★	8
Nordea SEK Instituutiokorko K SWE	Ränte - SEK obligationer, korta	0,04	0,04	-	8
Nordea Småbolagsfond Sverige	Sverige, små-/medelstora bolag	0,12	0,12	★★★	8
Nordea SVE Realikorko K SEK	Ränte - SEK obligationer, reala	0,06	0,06	★★★★★	8
Storebrand Emerging Markets A SEK	Tillväxtmarknader	0,15	0,20	★★★	8
Storebrand USA A SEK	USA, mix bolag	0,10	0,11	★★★★	8

SPP

Antal fonder: 31	Snittavgift: 0,25 %	SFDR 8: 26
Antal unika kategorier: 24	Årlig avgift: 0,29 %	SFDR 9: 3
Morningstar Raring (31/5): 3,81	Prestationsbaserat arvode: 1 fond	SFDR övriga och utan: 2

Fondutbud SPP Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv. avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Carnegie Listed Private Equity A	Branschfond, onoterat	0,45	0,46	★★★★	8
FSSA China Growth Fund Class I (Accumulation) USD	Kina	0,75	0,81	★★★★★	8
Handelsbanken Asien Tema (A1 SEK)	Asien ex Japan	0,45	0,45	★★★	8
Handelsbanken Hälsovård Tema (A1 SEK)	Branschfond, läkemedel	0,51	0,51	★★★★★	9
Handelsbanken Nordiska Småbolag (A1 SEK)	Norden, små-/medelstora bolag	0,48	0,49	★★★	8
Handelsbanken Tillväxtmarknad Tema (A1 SEK)	Tillväxtmarknader	0,48	0,48	★★★★	8
Janus Henderson Horizon Global Technology Leaders Fund I2 USD	Branschfond, ny teknik	0,60 +prest. avg	0,60	★★★★	8
M&G (Lux) European Strategic Value Fund A EUR Acc	Europa, värdebolag	0,53	0,72	★★★★★	8
Nordea SVE Reaalikorko K SEK	Ränte - SEK obligationer, reala	0,20	0,20	★★★★	8
Schroder International Selection Fund Latin American A Accumulation EUR	Latinamerika	0,48	0,84	★★★★	
Storebrand Emerging Markets A SEK	Tillväxtmarknader	0,13	0,18	★★★	8
Storebrand Emerging Markets Plus A SEK	Tillväxtmarknader	0,13	0,17	★★★★	8
Storebrand Europa A SEK	Europa, mix bolag	0,10	0,11	★★★	8
Storebrand FRN Företagsobligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, företag	0,05	0,06	★★★★	8
Storebrand Global All Countries A SEK	Global, mix bolag	0,13	0,07	★★★★	8
Storebrand Global Företagsobligation A SEK	Ränte - övriga obligationer	0,06	0,14		8

Fondutbud SPP Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv. avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Storebrand Global Low Volatility A SEK	Global, värdebolag	0,18	0,19	★★★★★	8
Storebrand Global Multifactor A SEK	Global, flexibel	0,24	0,25	★★★★★	8
Storebrand Global Plus A SEK	Global, mix bolag	0,13	0,14	★★★★★	8
Storebrand Global Solutions A SEK	Global, mix bolag	0,19	0,20	★★★★★	9
Storebrand Grön Obligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, mix	0,05	0,06	★★★★★	9
Storebrand High Yield Företagsobligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, flexibel, högrisk	0,06	0,07		8
Storebrand Japan A SEK	Japan	0,10	0,11	★★★	8
Storebrand Kortränta A SEK	Ränte - SEK obligationer, korta	0,05	0,06		8
Storebrand Obligation A SEK	Ränte - SEK obligationer, mix	0,05	0,06	★★★	8
Storebrand Sverige A SEK	Sverige	0,09	0,10	★★	8
Storebrand Sverige Plus A SEK	Sverige	0,09	0,10	★★★	8
Storebrand Sverige Småbolag Plus A SEK	Sverige, små-/medelstora bolag	0,13	0,15		8
Storebrand USA A SEK	USA, mix bolag	0,10	0,11	★★★★★	8
T. Rowe Price Funds SICAV - Global Natural Resources Equity Fund A USD	Branschfond, råvaror	0,53	0,70	★★★★★	
Öhman Småbolagsfond A	Sverige, små-/medelstora bolag	0,38	0,42	★★	8

SWEDBANK

Antal fonder: 23	Snittavgift: 0,18 %	SFDR 8: 23
Antal unika kategorier: 20	Årlig avgift: 0,20 %	SFDR 9: 0
Morningstar Raring (31/5): 4,00	Prestationsbaserat arvode: Inga fonder	SFDR övriga/saknar: 0

Fondutbud Swedbank Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Carnegie Listed Private Equity A	Branschfond, onoterat	0,49	0,50	★★★★	8
Enter Cross Credit A	Ränte - SEK obligationer, företag	0,16	0,18	★★★★	8
Spiltan Räntefond Sverige	Ränte - SEK obligationer, företag	0,09	0,09	★★★★★	8
Storebrand Emerging Markets A SEK	Tillväxtmarknader	0,25	0,30	★★★	8
Swedbank Robur Access Asien A	Asien ex Japan	0,08	0,12	★★★★	8
Swedbank Robur Access Edge Japan A	Japan	0,09	0,13	★★★	8
Swedbank Robur Access Europa A	Europa, mix bolag	0,08	0,09	★★★★	8
Swedbank Robur Access Global A	Global, mix bolag	0,08	0,09	★★★★	8
Swedbank Robur Access USA A	USA, mix bolag	0,09	0,10	★★★★	8
Swedbank Robur Aktiefond Pension	Global & Sverige	0,21	0,22	★★★★	8
Swedbank Robur Asienfond A	Asien ex Japan	0,35	0,35	★★★★	8
Swedbank Robur Europafond I	Europa, tillväxtbolag	0,15	0,16	★★★★	8
Swedbank Robur Exportfond A	Sverige	0,15	0,15	★★★★	8
Swedbank Robur Fastighet A	Branschfond, fastighetsbolag	0,29	0,29	★★★★	8
Swedbank Robur Globalfond I	Global, tillväxtbolag	0,16	0,17	★★★★★	8
Swedbank Robur Healthcare A	Branschfond, läkemedel	0,29	0,29	★★★★	8
Swedbank Robur Mixfond Pension	Blandfond - SEK, balanserad	0,13	0,17	★★★★	8
Swedbank Robur Obligation A	Ränte - SEK obligationer, mix	0,07	0,07	★★★	8

Fondutbud Swedbank Fondnamn	Kategori Morningstar	Förv.avg ITP	Årlig avg ITP	Morningstar Rating	SFDR
Swedbank Robur Räntefond Kort A	Ränte - SEK obligationer, korta	0,00	0,00		8
Swedbank Robur Småbolagsfond Sverige A	Sverige, små-/ medelstora bolag	0,29	0,29	★★★	8
Swedbank Robur Talenten Aktiefond MEGA J	Global & Sverige	0,16	0,16	★★★	8
Swedbank Robur Technology A	Branschfond, ny teknik	0,34	0,39	★★★★★	8
Swedbank Robur Transfer 90	Blandfond - Generation 2046+	0,25	0,27	★★★★	8

Collectum har, på uppdrag av PTK och Svenskt Näringsliv, upphandlat de försäkringsbolag som får förvalta tjänstepensionen ITP under perioden 1 oktober 2023 till den 30 september 2028. I den här rapporten visar vi resultatet av upphandlingen för traditionell försäkring och fondförsäkring.